LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, DP Camp Erlangen, Oberst Drausnick-Str. 1. Printer: Ulmer & Ungeheuer Ludwigsburg Körnerstr. 16 Published twice weekly. Circulation: 14.000

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 71 (295)
Trešdien, 1949. g. 6. jūlijā.
Iznāk trešdienās un sestdienās
Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V Lambergs; galv. red. vietnieki M. Čulītis un A. Klāvsons. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals. J. Jēkabsons, F. Krusa B Kiselis. H. Mindenbergs, A Ozols, E Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Uhlandstr 8 tel. 17339.

SAVIENOTĀS VALSTIS TURPINA INTERESĒTIES PAR LATVIEŠU TAUTAS LABKLĀJĪBU

Sūtņa J. Feldmaņa akreditēšanas uzruna un ministra D. Ečesona atbilde

Kā jau ziņots, Sav. valstu ārlietu ministrs Dīns Ečesons 28. jūnijā pieņēma Latvijas jauno sūtniecības vadītāju Vašingtonā, sūtni Jūliju Feldmani, kas iesniedza viņam savus akreditēšanās dokumentus. Svinīgajā akreditācijas ceremonijā sūtnis Feldmanis teica šādu uzrunu:

Man ir gods pasniegt Jūsu Ekselencei Latvijas sūtņa Londonā un Latvijas pēdējās likumīgās valdības ārkārtējo pilnvaru nesēja Kārļa Zariņa rakstu, kas stāda mani priekšā Jūsu Ekselencei par Latvijas lietvedi Sav. valstīs un tādā kārtā uzdod man turpināt mana priekšgājēja, Latvijas sūtņa nelaiķa Dr. Alfrēda Bīlmaņa darbu, kas savos pēdējos divpadsmit dienesta gados Vašingtonā veica savus pienākumus ar godājamu un izcilu prasmi.

Uzņemoties manus pienākumus šajā atbildīgajā posteņī, kas ir tik svarīgs latviešu tautai, es vēlos izteikt dziļo pateicību, kādu mana tauta izjūt pret Sav. valstu valdību par tās draudzīgo nostāju, pieņemot jaunu Latvijas pilnvaroto pārstāvi Sav. valstīs, kas ir jo sevišķi nozīmīgs fakts manas zemes tik grūtajos pārbaudījuma laikos. Neatzīstot ne de facto, ne arī de iure Latvijas anneksiju, ko proklamēja un brutāli reālizēja kāda sveša vara, lauzdama pastāvošos līgumus un starptautiskās tiesības, — Sav. valstu valdība nevien turpināja uzturēt savu tradicionālo labvēlīgo nostāju pret mazajām tautām, bet arī uzņēmās visvarenākā starptautisko tiesību un patiesās kristīgās morāles sarga lomu, uz kuras balstās visa rietumu civilizācija

Ārlietu ministrs Ečesons atbildes uzrunā teica:

Esmu saņēmis no Jūsu rokām Latvijas sūtņa Londonā un pēdējās neatkarīgās Latvijas valdības ārkārtējo pilnvaru nesēja Kārļa Zariņa kunga 1949. gada 20. aprīļa vēstuli, kas stāda Jūs man priekšā par Latvijas lietvedi Sav. valstīs, kā pēcnācēju Latvijas sūtnim nelaiķim Dr. Alfrēdam Bīlmanim, kuŗa pāragrā nāve pagājušajā gadā izbeidza ilgu izcila dienesta laiku Vašingtonā viņa zemes labā. Dr. Bīlmaņa sadarbība ar mūsu valdību vienmēr bija pilnīga un sirsnīga.

Pieņemot Jūs kā Latvijas misijas vadītāju Vašingtonā, mana valdība izlieto šo gadījumu, lai apliecinātu, ka tā turpina interesēties par latviešu tautas labklājību. Tādēļ es ar sevišķu prieku apsveicu Jūs Vašingtonā, un esmu pārliecināts, ka mēs izveidosim un uzturēsim ar Jums tikpat ciešu sadarbību un savstarpējo saprašanos, kāda mums bija ar Jūsu priekšgājēju.

Vēlu Jums laimi un panākumus Jūsu jaunajā darbā un apliecinu, ka es un mani darba biedri ministrijā būsim arvien gatavi palīdzēt, kā vien to spēsim.

Es gribētu arī lūgt Jūs pateikties sūtnim Zariņam par viņa izteiktajiem labajiem novēlējumiem, kādus viņš sūta latviešu tautas un savā vārdā Sav. valstu labklājībai, un kuŗiem es izsaku vissiltākos pretvēlējumus.

*

Par sūtņa Feldmaņa akreditēšanos ASV ziņoja nevien Amerikas balss raidītājs, bet šo informāciju sniedza arī 4 Holandes raidāmstacijas un Šveices radiofons vācu un franču valodā.

Labs ievadījums

Mūsu Vašingtonas līdzstrādnieka ziņojums

Sūtnim J. Feldmanim jau pirms pieņemšanas pie ārlietu ministra Ečesona bija vairākas vizītes ārlietu ministrijā. Starp citu sūtnis apmeklēja Eiropas departamenta direktoru Tomsonu, ar kuŗu viņš pazīstams jau no Ženēvas laikiem, kad Tomsons tur strādāja ASV vēstniecībā.

Visos apmeklējumos ārlietu ministrijā sūtnim parādīta liela uzmanība. Oficiālajās sarunās un paskaidrojumos apliecināta interese par mūsu tautu un vēlēšanās aizstāvēt Latvijas neatkarību. Īpaši atzīmējams ministra Ečesona norādījums privātās sarunās ar sūtni Feldmani pēc akreditēšanās: „Prezidents ir vēlējies," teica Ečesons, „lai Latvijai būtu savs pārstāvis."

Pēc akreditēšanās pie sūtņa Feldmaņa ieradās laikrakstu līdzstrādnieki, starp citu arī plaši izplatītā žurnāla Life pārstāvis. Presē jau parādījušies pirmie kommentāri.

Jautāts par pirmo nedēļu iepaidiem Vašingtonā, sūtnis Feldmanis teica: „Līdz šim piedzīvotais ir laba zīme turpmākajam darbam. Nebūsim pārliecīgi optimisti, — bet Sav. valstis mums katrā ziņā ir labvēlīgi noskaņotas."

E. Freivalds

18 DP nācijas prasa atbrīvošanu no komūnisma

Minchenē 2. jūlijā notika svinīga INCOPORE sēde priekšsēža Dr. A. Mora vadībā, kuŗā piedalījās visu 18 DP nāciju centrālo komiteju pārstāvji. No LCK piedalījās vicepriekšsēdis V. Lambergs. Klāt bija arī vācu preses korespondenti.

Priekšsēdis Dr. A. Mors paziņoja, ka ASV nodibināta Nacionāla komiteja Eiropas brīvībai, kuŗas mērķis ir aktivizēt ASV ārpolitiku Austrumu Eiropas valstu brīvības atgūšanai. Šajā komitejā ieiet izcili ASV valstsvīri, kaŗavīri un sabiedriski un preses darbinieki. Ārlietu ministrs Dīns Ečesons apsveicis komitejas nodibināšanu un solījis tai savu atbalstu. Komitejas darbībai var būt vēsturiska nozīme.

Ungārijas bij. ārlietu ministrs Honijs nolasīja visu INCOPORE apvienoto centrālo komiteju kopējo memorandu Nacionālai komitejai Eiropas brīvībai, kuŗā, starp citu, uz Baltijas centrālo komiteju vienotu iestāšanos ir sevišķi izceltas Baltijas valstis, kuŗu nacionālās valdības resp. sūtņus arvienu vēl atzīst rietumu demokratiju valdības.

Memorandā starp citu teikts: „Mēs sagaidām, ka Nacionālā komiteja Eiropas brīvībai ar visiem līdzekļiem iestāsies par Atlantijas chartā un Cilvēku tiesību deklarācijā izteikto principu attiecināšanu un izpildīšanu visām apspiestām tautām. Brīvība, miers un taisnība pasaulē būs tikai tad, kad visas komūnistiskā imperiālisma verdzinātās tautas atgūs savu neatkarību. Mēs arī konstatējam, ka starp komūnisma apspiestām nācijām atrodas arī Igaunija, Latvija un Lietuva, kuŗu suverenitāti lielvalstis, starp tām arī ASV ir vairākkārtīgi un svinīgi atzinušas. INCOPORE apvienotās nācijas vēlas cieši sadarboties ar jauno komiteju un visiem spēkiem atbalstīs tās darbību."

Visu nāciju centrālo komiteju pārstāvji īsās runās apelēja pie pasaules sabiedriskās domas, valdībām un jaunnodibinātās Nacionālās komitejas Eiropas brīvībai, lai ar noteiktu rīcību atbrīvotu verdzinātās valstis. Visām runām aplaudēja.

AFL AICINA PREZIDENTU TRŪMENU ORGANIZĒT CĪŅU PRET KOMŪNISMU

Vašingtona (E). — Lielā amerikāņu arodbiedrību apvienība AFL piesūtījusi prezidentam Trūmenam īpašu vēstījumu, kuŗā aicina viņu organizēt Eiropas un Āzijas brīvas demokratijas cīņai pret komūnismu. Arodbiedrību apvienība lūdz prezidentu, lai viņš, ar Drošības padomes starpniecību, noskaidro, kāda loma Padomju savienībai ir Ķīnas pilsoņu kaŗā.

Plāno bruņotu sacelšanos Jugoslavijā

Belgrade (D). — UP no drošiem avotiem sakās zinām, ka kominformam uzticīgie komūnisti un pagrīdes cīnītāji laikā no 1. līdz 10. augustam plāno bruņotu sacelšanos pret Tito. Sīks apvērsuma plāns esot izstrādāts kādā slepenā kominforma sēdē. Kampaņa sāktos ar robežincidentiem, lai aizvilinātu jugoslavu kaŗaspēku uz perifērijām un vēl pilnīgāku saimniecisku blokādi, kuŗai, pēc Maskavas domām, vajadzētu satricināt Tito stāvokli. Sacelšanās plānā svarīga loma paredzēta maķedoniešu partizāniem un grieķu nemierniekiem.

TASSam adresētajā ziņojumā albāņu oficiālā telegrafa aģentūra informē, ka 30. jūnijā pret maršalu Tito izdarīts jauns atentāts, kas bez maz prasījis viņa dzīvību. Tito, savas miesas sardzes ielenkts, automašīnā atradies ceļā uz Nišu. Kad tie iebraukuši kādā mežainā apgabalā netālu no Belgrades, pēkšņi atskanējuši vairāki revolveŗa šāvieni. Divi miesas sargi ievainoti, bet Tito cauršauta cepure. Divi atentāta dalībnieki apcietināti, bet pārējiem esot izdevies aizbēgt. Tito tūdaļ pavēlējis atgriezties Belgradē.

Ārzemju diplomātiem aizliegts apmeklēt Slovakiju

Katoļu baznīcās lasa apustuļa Pāvila rakstus, kas aicina „ticīgos sagatavoties vajāšanām un ciešanām"

Prāga (E). — No Prāgas ziņo, ka čechu valdība sestdien izdevusi jaunu dekrētu, kas aizliedz ārzemju diplomātiem bez atļaujas apmeklēt Slovakiju. Uz turieni nedrīkst doties arī neviens ārzemju laikraksta pārstāvis. Čechoslovakijas slepenpolicija savukārt izdevusi rīkojumu visiem Prāgā dzīvojošiem ārzemniekiem iesniegt policijai ziņojumu, ja viņi atstāj savas līdzšinējās dzīves vietas ilgāk nekā 3 dienas. Tāpat uzraudzības iestādēm jāpaziņo katra adreses maiņa.

Wiener Kurier raksta, ka konflikta smagumpunkts kopš pag. svētdienas tagad atrodas Slovakijā. Pēc ārzemju sūtniecību informācijas, sadursmēs ar zemniekiem tur nonāvēti vismaz divi policisti. Daudzi slovaki aizmukuši uz Tatru kalniem un nodibinājuši tur nelielas partizānu grupas, lai cīnītos pret komūnistisko režīmu. Slovakijas sādžu zemnieki, apbruņojušies ar miestiem un izkaptīm, vēl joprojām apsargā savus garīdzniekus un neļauj policijai viņus apcietināt. Stāvoklis šajā katoliskajā Čechoslovakijas provincē liekas ļoti saspīlēts, sevišķi tāpēc, ka uz turieni stiprā apsardzībā pēkšņi devies ministru prezidents Zapotockis.

Čechoslovakijas izglītības ministrs Nejedlijs, kam padotas arī visas baznīcas, svētdien ļoti asā uzrunā no jauna vērsies pret katoļiem. Viņš piedraudēja visiem bīskapiem un garīdzniekiem ar augstiem sodiem, ja viņi turpinās „pretvalstisku darbu." „Nepaklausīgos piemeklēs tāds pats liktenis, kādu piedzīvoja opozīcijas līdeŗi pag. gada februārī, kad valstī notika pārmaiņas," teica izglītības ministrs. Tā ka valdība aizliegusi no kancelēm nolasīt Dr. Berana gana vēstuli, katoļu mācītāji pag. svētdien lasīja apustuļa Pāvila vārdus, kas aicina „ticīgos sagatavoties vajāšanām un ciešanām".

Pag. nedēļas beigās britu nedēļas laikraksta Times speciālkorespondents un amerikāņu ziņu aģentūras UP pārstāvis negaidot saņēma rīkojumu atstāt Prāgu. Paziņojumā bija teikts, ka abi žurnālisti izturējušies „nedraudzīgi pret čechu valdību un sabotējuši tās rīkojumus." Jāpiezīmē, ka UP pārstāvis vēlējās doties uz Slovakiju, lai personīgi pārliecinātos par turienes nemieriem, bet policija viņu aizturēja.

Latviešu nacionālās padomes priekšsēdis J. Celms Zviedrijā

Latviešu nacionālās padomes priekšsēdis J. Celms, kas jūnija vidū ieradās Zviedrijā, vairāku nedēļu laikā pārrunājis ar turienes latviešu pārstāvjiem ciešākas sadarbības un savstarpējas palīdzības iespējas Zviedrijas un Vācijas tautiešu starpā. LNP priekšsēdis tuvāk iepazinies arī ar latviešu vispārīgo dzīvi šajā ziemeļu zemē. Intervijās Stockholms Tidningen un citu zviedru laikrakstu pārstāvjiem J. Celms īsumā informējis zviedru sabiedrību par Vācijas latviešu trimdinieku galvenajām problēmām.

Uzņēmumā redzama LNP priekšsēža J. Celma sagaidīšana Stokholmas stacijā. Pirmajā rindā (no kr.) Balodis, prof. Straubergs, prof. Vārsbergs, J. Celms, red. Kroders, Laucis. Pēdējā rindā: Krūmiņš (Baznīcas pārvaldes pārstāvis), sūtnis Tepfers, žurn. Brunavs un inž. Ernstsons (YMCAs pārstāvis).

ČETRI PRIEKŠLIKUMI

DP jautājuma atrisināšanai IRO padomē Ženēvā

Galvenais jautājums nupat slēgtās IRO padomes sesijas darba kārtībā Ženēvā bija problēma, ko darīt ar vēl neizvietotajiem DP pēc IRO darbības izbeigšanas 1950. g. vasarā. Līdz redakcijas slēgšanai padomes galīgais lēmums šinī lietā vēl nebija zināms, toties esam saņēmuši UN informācijas centra materiālus par šinī jautājumā iesniegtajiem priekšlikumiem.

Ģenerāldirektors Taks vēl pirms savas atteikšanās no amata te bija paredzējis četrus dažādus atrisinājumus: 1) atlikušo „cieto kodolu" vienmērīgi sadala starp visām valstīm (on a fair share), kas nozīmētu, ka speciāli viņu ielaišanai atceļ dažādus iecelošanas ierobežojumus, 2) tie paliek savās līdzšinējās dzīves vietās, bet to aprūpi pēc taisnīgas sadales tāpat on a fair share uzņemtos IRO dalībnieces, 3) bēgļu aprūpi uzņemtos kopīgi IRO un bēgļu dzīves vietas valdības sadarbībā ar citām ieinteresētām iestādēm vai valdībām, vai 4) bēgļu aprūpi pilnīgi nodod tās valsts ziņā, kuŗā tie būs palikuši.

Savā ierosinājumā ģenerāldirektors Taks vēl ieteic pastiprināt padomdošanas darbu izceļotājiem, tāpat arī pārskološanas centru darbību. Vēl atlikušajā laikā vajadzētu pārskolot mazākais 7000 personu. Bez atlikušo bēgļu „cietā kodola" atzīmējama grupa, kas līdz šim zināmā mērā aizmirsta: intelektuālo virsslānis, ko sastāda fiziski veseli ļaudis, kas imigrācijas zemēs neatrod savām zināšanām un spējām piemērotu nodarbošanos. Taks min 2400 inženierus, 990 grāmatvežus, 250 veterinārārstus, simtiem ārstu, juristu, architektu, agronomu, mežziņu, skolotāju, aktieŗu, rakstnieku u. c. profesijas. Šai kategorijai ieteicams pārskoloties, lai atbilstu pieprasījumiem, kas nāk no imigrācijas zemēm.

Grūti izvietojamo bēgļu, t. i. slimo, veco, bērnu māšu un lielo ģimeņu turpmākā likteņa kārtošanai Taks ieteic nodibināt komisiju, kuŗā ieietu IRO un brīvprātīgo palīdzības organizāciju pārstāvji. Jaunākie ASV iecelošanas noteikumi atļauj pieņemt imigrācijai arī zināmas tbc slimnieku kategorijas, piem., tādus, kas var pierādīt, ka kādreiz konstatētais plaušu tuberkulozes process mazākais gadu atpakaļ apstājies. Ar chronisku tuberkulozi slimojošos turpretim paredzēts novietot vienkopus, apgādājot viņiem arī piemērotu nodarbošanos.

IRO padomes sesijā spriests arī par bezpavalstnieku tiesiskā stāvokļa noformulēšanu un uzlabošanu. Arī šinī jautājumā bijuši vairāki radikāli ierosinājumi. Kāds no tiem paredz nodot visu bezpavalstnieku lietu pārraudzīšanu UN sekretāriātam, citi projektē dibināt īpašu Augstākā komisāra amatu bezpavalstnieku lietu kārtošanai vai nodot to pārzināšanai kādai UN nodaļai vai arī turpināt šim nolūkam sašaurinātu IRO darbību, kuŗā neietilptu tiešā bēgļu aprūpe un izvietošana.

E. Zemgalis uzvar starptautiskajā šacha turnīrā Oldenburgā

Ka latviešu karaliskās spēles pratēju labā slava, ko agrāk tik teicami aizstāvēja Apšenieks ar Matisonu, nav zudusi, atkal reiz pierādījis mūsu izlases šachists Elmars Zemgalis, kas uzvarējis Oldenburgas starptautiskajā šacha turnīrā, 18 dalībnieku konkurencē no 9 nācijām kopā ar lielmeistaru un Vācijas šīgada meistaru Bogoļubovu dalot 1. un 2. vietu. Zemgaļa uzvara jo nozīmīgāka vēl tādēļ, ka viņš vienīgais no turnīra dalībniekiem nezaudēja nevienu partiju, un, kā uzsveŗ vācu prese, neuzvarēts palicis piecos turnīros pēc kārtas. Zemgalis uzvarējis 7 partijas, bet neizšķirti spēlējis 10, iegūdams 12 punktus. 3. un 4. vietu dala vācietis Heineke un Francijas meistars Rosolimo ar 11,5 p., krietnu panākumu guvis igaunis Sarapū ar 11 p. izcīnot 5. vietu, 6. un 7. v. palikuši vācieši Kīningers ar Uncikeru (10 p.) un tālākās vietās seko anglis O'Kellijs, vācietis Rellštabs, jaunzēlandietis Veids, lietuvietis Tautvaišs, dānis Envoldsens, vācieši Hemsots, Rautenbergs, Kupe, Sēmišs, šveicietis Valters un anglis Vūds. Vācieši sevišķi vīlušies par savu favorītu Kīningera un Uncikera mērenajiem panākumiem.

Komūnisti grauj britu saimniecību

Londona (D). — Četri strādnieku partijas deputāti svētdien iesnieguši britu slepenajam dienestam plašu informāciju par komūnistu nodomiem sagraut Lielbritānijas saimniecību. Ziņojumā norādīts, ka arī līdzšinējos ostas strādnieku un dzelzceļnieku streikus organizējuši komūnisti.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 71 (295) 1949 g 6. jūlijā.

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

LATVIJAS GAIŠĀ DIENA

Kāds latviešu diplomāts un izcils vēsturnieks nesen atgādināja mūsu trimdas dzives vaditājiem: „Esat sevišķi uzmanigi tad, kad „četri lielie" sāks runāt par saprašanos, jo taisni tad notikumi attīstīsies pretējā virzienā. Tad tā būs zīme, ka pasaulei draud kaŗa briesmas."

Kad padomju pārstāvis Maļiks Apvienoto nāciju pilī Lake Successā apspriedās ar Džesupu par Berlines blokādes atcelšanu un Parizes konferences sasaukšanu, tad rietumu pasaule svinīgi parakstīja Atlantijas paktu un izstrādāja plānus Rietumu Eiropas apbruņošanai.

Un tieši tanī pašā laikā arī Latvijas vārds pamirdzēja pasaules skatuves pamalītē — Lielbritānijas militārā valdība Vācijā un ārlietu ministrija ielūdza Latvijas valdības ārkārtējo pilnvaru nesēju sūtni K. Zariņu kopā ar Igaunijas un Lietuvas sūtņiem oficiāli viesoties Vācijā, dodot norādījumus vietējām autoritātēm, ka Baltijas sūtņi uzņemami kā ļoti svarīgas personas (very important persons). Kad mūsu sardžu vīri Oldenburgā sagaidīja Latvijas augstāko amatpersonu ar svinīgu parādi, padomju virsnieki iesniedza protestu angļu militārai valdībai- bet šo protestu noraidīja.

Tajā pašā laikā ASV ārlietu ministrs Ečesons paziņoja, ka piekrīt ārkārtējo pilnvaru nesēja K. Zariņa lūgumam iecelt mirušā sūtņa Dr. A. Bīlmaņa vietā par sūtniecības vadītāju Vašingtonā sūtni J. Feldmani, gan lietveža pakāpē.

Abi šie notikumi izsauca latviešu trimdas saimē dziļu gandarījumu un, sevišķi sūtņa J. Feldmaņa iecelšana, plaši atbalsojās arī ārzemju presē. Abi šie notikumi radīja vēja pūsmu politiski klusajās Baltijas debesīs.

Cik sūtņa K. Zariņa viesošanās Vācijā savas tautas vidū un piedalīšanās latviešu augstākā politiskā orgāna — Latviešu nacionālās padomes prezidija un Latviešu centrālās komitejas sēdēs stiprināja latviešu vienības garu un politisko cīņas sparu, tik ASV valdības diplomātiskais šacha gājiens pret Maskavu Latvijas jautājumā stiprināja visu Baltijas valstu starptautisko stāvokli un deva jaunu pamudinājumu Baltijas tautām izturēt un izciest nebrīvības jūgu.

28. jūnijā ASV ārlietu ministrs Dīns Ečesons svinīgā audiencē saņēma no jaunā Latvijas sūtniecības vadītāja J. Feldmaņa viņa iecelšanas akreditīvus un abi valstsvīri, saskaņā ar diplomātisko protokolu, apmainījās runām. D. Ečesona ļoti uzmanīgā runā atzīmējami trīs politiski nozīmīgi momenti. Ečesons svinīgi apliecinājis ASV valdības dzīvo interesi par latviešu tautas labklājību, ASV valdība atkārtoti atzinusi neatkarīgās Latvijas valsts pastāvēšanu, un izteikta pateicība akreditīvu devējam ministram K. Zariņam, ar ko pasvītrots K. Zariņa augstais stāvoklis, ko tam piešķīrusi Latvijas pēdējā neatkarīgā valdība.

Pēc 9 skumjiem gadiem šī retā gaišā Latvijas diena tautas ciešanu tumsā atblāzmo mūsu acīs un sirdīs neatkarīgās Latvijas laimīgās valsts dzīves 22 gadus un pilda mūs ar cerību gaismu. Šajā dienā latviešu krūtis elpo vieglāk: mēs neesam aizmirsti. Ar šo padomju valdībai nepatīkamo un pat naidīgo rīcību ASV valdība ir atkārtoti nostājusies apspiestās Latvijas pusē, un sniedz mums savu roku.

Mēs nešaubīgi ticam taisnībai un Latvijas brīvībai. Mēs visi vēlamies piedzīvot to dienu, kad atbrīvotajā Rīgā Latvijas valsts prezidents savā pilī atkal pieņems ASV sūtņa akreditīvus, sveiks viņu latviešu tautas vidū un pateiksies ASV nācijai par tās palīdzību Latvijai grūtā brīdī.

Lai Dievs piešķir mūsu valstsvīriem gudru prātu un spēku vadīt Latvijas lietas tik labi, ka šī bezgala ilgotā diena pienāk drīz. Mūsu pienākums ir visiem spēkiem viņiem palīdzēt.

V. Lambergs

Eslingenā pārskolojušies jau 4000 latviešu

Jūlijā sāksies jauni kursi 11 nozarēs

IRO pārskološanas centrā Eslingenā nupat noslēdzās atkal viens 3 mēnešu apmācību posms. Deviņās dažādās nozarēs jaunus arodus iemācījušies 155 latvieši. Straujās emigrācijas norises dēļ daļa kursantu jau izceļojusi, tiem apliecības izsniegtas agrāk, ap 50 vēl šinīs dienās notiek pārbaudījumi, tā kā svinīgajā kursu nobeiguma aktā Pilsskolā pagāj. nedēļā apliecības un diplomus saņēma 64 absolventi — automechaniķi, galdnieki, piensaimnieki, mūrnieki, šuvējas un frizieri. Drīzumā sāksies jauns apmācību kurss 11 nozarēs.

Pārskološanas centra vadītājs inž. A. Vickops cildināja kursantus, kuŗi laikā, kad skolai nācies pārvarēt vairākas grūtības, starp tām bijusi arī pārvietošanās uz jaunām telpām, darbā parādījuši īsti latvisku enerģiju un izturību. Kolonijas padomes priekšsēdis K. Kalniņš, sveicot jaunos arodu pratējus, atzīmēja, ka visā darbības laikā Eslingenā pārskološanās kursus beiguši ap 4000 un tas liecina, ka latvieši apzinās, kāda nozīme turpmākajā emigrācijā ir arodu zināšanām, kas reizē ar savas dzīves nodrošinājumu palīdz arī tautas stiprināšanai. IRO pārbaudes komisijas priekšsēdis prof. Burkevics vēlēja, lai kursos gūtās zināšanas būtu pietiekami labs pamats nākotnē, jo mūsu rītdiena ir miglā tīta un tamdēļ mums jābruņojas ar labiem ieročiem, lai varētu pastāvēt. Svinīgā izlaiduma akta noslēgumā visi nodziedāja darba himnu — Nevis slinkojot.

Pārskološanas centrs, lai uzskatāmi parādītu savu darbu, Pilsskolā sarīkojis skati. Tajā vairākās telpās reprezentējas visas skolas nozares ar raksturīgākiem mācības līdzekļiem un izstrādājumiem. Glītus darbus, kas liecina par latviešu roku čaklumu un prasmi, nācās vērot ikvienā no plašajām telpām. Priecināja gan šuvēju un galdnieku, gan mūrnieku un citu kursantu darinājumi. To visu skatot, nāk prātā V. Kaminska vārdi, kas kursantu vārdā pateicās skolas vadībai, IRO un skolotājiem: „Likteņa vēji mūs izkaisa visās pasaules malās. Vienīgais palīgs būs Dievs un mēs paši ar savām zināšanām un spējām. Esam sagatavoti cīņai par eksistenci, jo mums šeit ir rokās doti ieroči ar kuŗiem izcirst ceļu jaunai dzīvei."

Pāvesta apsveikums bij. sūtnim Dr. O. Voitam zelta kāzās

Freiburgas latviešu dzīvē izcila diena bija Jāņi, kad bija ieradies mīļš viesis — archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs. Jāņu dienas dievkalpojumā bez archibīskapa runas dievlūdzējus iepriecināja vēl prof. A. Teichmanis ar čello spēli un Irēne Eberšteine-Bērziņa ar dziesmām. Archibīskapa ierašanās saistījās ar kādiem vērā liekamiem ģimenes svētkiem — viņa studiju biedrs Dr. med. Oskars Voits, kas ar saviem 83 mūža gadiem vecuma un cienīguma ziņā stāv Freiburgas latviešu priekšgalā, 23. jūnijā atskatījās uz 50 gadiem, ko tas ar savu dzīves biedri pavadījis laulībā. Zeltkāzu gadījumā gavilniekus svētīja archibīskaps T. Grīnbergs asistējot prof. L. Bērziņam. Zīmīgais gadījums bija modinājis plašu interesi nevien latviešos, bet arī sveštautiešos, kas Voitu un viņa ģimeni pazīst un prot cienīt no tiem laikiem, kad viņš bija Latvijas sūtnis Vācijā un dažās citās valstīs. Dr. med. O. Voitu apsveikuši pāvests Pijs XII, Šveices valdība, sūtņi K. Zariņš, J. Feldmanis, O. Grosvalds, A. Speke, Vīsbādenes pilsētas galva un daudzi citi. **L. B.**

Nometņu dzīve

VIRCBURGAS centrālās nometnes likvidēšanas akcija ievadīta jūnija beigās. Plašo nometni, kuŗu vairāku gadu laikā latviešu rokas bija izveidojušas, izbūvējušas un izkopušas no kādreizējās drupu un netīrumu kaudzes par cilvēcīgu mitekli un rosīgu sabiedrisko un kultūrālo centru krietnai mūsu trimdinieku daļai, tagad ar IRO iestāžu rīkojumu paredzēts līdz 1. septembrim pārvērst par emigrācijas transitnometni dažādu tautību DP. Jau 27. jūnijā 700 šīs nometnes iedzīvotājus, galvenokārt nestrādātājus, pārcēla uz Traunšteinu. Amerikāņu darba vienību locekļu piederīgos paredzēts pārcelt no Vircburgas uz Karlsruhi, bet pārējos centrālās nometnes iedzīvotājus uz dažādām citām nometnēm.

DEDELSDORFĀ nodibinājusies Nacionālās Latvijas atvaļināto kaŗavīru biedrības kopa. Tā 21. jūnijā sarīkoja Cēsu kaujas atceres svinības ar dievkalpojumu nometnes baznīcā un koncertu. Diemžēl, tautiešu atsaucība kritušo varoņu atceres sarīkojumam nebija sevišķi liela.

Moderni iekārtotas darbnīcas Neiburgā

IRO arodskola Neiburgā pie Donavas pirms gada sāka darbu ar 78 kursantiem, 15 mācības spēkiem un 1 bojātu virpu, bet tagad skolā 17 nozarēs mācās 410 kursanti 51 skolotāja un instruktora vadībā. Audzēkņi, kas tagad nāk arī no 1. (Frankfurtes) un 4. (Ambergas) apgabala, 35 proc. ir ukraiņi, 26 proc. čechi un slovaki, 18 proc. latvieši un mazākas citu tautību grupas, to vidū arī kāds turks. Dir. A. Lindes un piedzīvojušu arodspeciālistu vadībā, starp kuŗiem arī laba tiesa latviešu inženieŗu, skolotāju un meistaru, skola gada laikā izveidojusies par labi organizētu un mācības līdzekļiem bagātīgi apgādātu pārskološanās iestādi. To rāda darbnīcas un audzēkņu darbu skate, kuŗā redzami gan atslēdznieku, galdnieku, elektrotechniķu, tekstilkrāsotāju, šuvēju, drēbnieku, stenotipistu u. c. veikumi. Nozarēs, kuŗās paredzētajā 15 nedēļu mācību laikā nav iespējams pilnīgi apgūt izvēlēto arodu, piemēram radio nodaļā, apmācības vada tā, lai kursu beigušais vismaz būtu spējīgs strādāt kādu vienu detaļas darbu.

Teicams pasākums skolā ir psīchologa K. Oša iekārtotā psīchotechniskā pārbaude, kas iestājoties jāizdara katram audzēknim. Pēc pārbaudes iespējams konstatēt audzēkņa piemērotību izvēlētajam arodam, un tās atzinums ir arī labs pieturas punkts turpmākajā darbā skolotājiem un instruktoriem.

Tikai gadu darbojas arī 7. (Minchenes) apgabala arodskola Ingolštatē, kuŗu pagājušā nedēļā beidza 4. kurss. Tajā, ievērojot apgabalā dzīvojošo DP tautību sastāvu, latviešu maz, vai arī tie kūtri pārskoloties, bet lielākā kursantu daļa ir poļi, ukraiņi un kalmiki. Izstādē, kuŗā redzami beigušo kursantu „diplomdarbi", rāda, ka arī te strādāts ar sekmēm. Nevien vecie meistari latvietis J. Kalējs var lepoties ar savu audzēkņu, atslēdznieku precīzajiem izstrādājumiem, bet arī jaunākie instruktori, piemēram, P. Siliņš, kas pats pagājušā gadā pārskolojies par mūrnieku Aronsenā, saviem kursantiem pratis iemācīt pietiekami daudz no mūrēšanas noslēpumiem, par ko liecina glītais kamīns un velve.

Ir skaidrs, ka pārskološanās kursus beigušie pēc samērā īsā, kaut intensīvā mācīšanās laika nekādas kalnus jaunajā arodā gāzt nevarēs, bet tomēr ar drošu prātu un labu gribu nebūs pavisam bez pamata zem kājām, nonākot jaunajā zemē, kur eksistence būs atkarīga tikai no praktiskā darba.

MIRIS INŽEN. KĀRLIS BRANTS

Hanavas DP slimnīcā 27. jūnijā miris viens no Latvijas vecākās paaudzes inženieŗiem būvinženieris Kārlis Brants. Nelaiķis dzimis 1888. g. 16. martā Blomes pagastā Valkas apriņķī. Mācījies Blomes pagasta skolā, pēc tam Rīgas pilsētas reālskolā. 1907. g. rudenī iestājies Rīgas politechniskā institūta būvinženieŗu nodaļā, kuŗas pilnu kursu beidza 1914. g. maijā. Pēc augstskolas beigšanas strādāja Sibīrijā Tomskas guberņā kā civilbūvju inženieris pie vietējās kaŗa apgabala pārvaldes. Mobilizēts arī Kolčaka armijā.

1921. g. vasarā K. Brants ieradās Latvijā un iestājās valsts kontroles dienestā. Šinī iestādē arī noritēja visa K. Branta darbība brīvajā Latvijā līdz pat 1944. g. oktobrim, kad viņš spiests atstāt Latviju. Pēdējos 2 trimdas gadus K. Brants strādāja 8850. Latv. darba vienībā pie amerikāņu armijas. Studiju laikā K. Brants piederēja bij. korporācijas Talavijas saimei un vēlāk bija tās filistrs. Ar K. Branta nāvi Latviešu inženieŗu saime zaudē spējīgu darbinieku, bet darba rotas vīri mīļu, sirsnīgu un izpalīdzīgu darba biedru.

Partizāniem pievienojies pēdējais Lietuvas katoļu bīskaps

Roma (E). — Vatikāna raidītājs ziņo, ka partizāniem pievienojies pēdējais Lietuvas katoļu bīskaps Kazimirs Paltaronas, kuŗu draudējusi apcietināt MVD. Bīskaps kādu laiku ar lielām grūtībām vēl varēja izpildīt savus amata pienākumus un vizitēt draudzes. Pēdējā laikā arī tas vairs nebijis atļauts un komūnisti aizvien ciešāk savilkuši žņaugus. Raidītājs piebilst, ka Lietuvā vien apcietināti vairāk nekā 1000 katoļu priesteŗu.

Grib pastiprināt luterāņu DP ieceļošanu

Church World Service cerēja 1. jūlijā ar panākumiem pabeigt lielāku akciju, ko aprīļa beigās atklāja visos ASV štatos, lai panāktu lielāku luterāņu procenta uzņemšanu Savienotajās valstīs. Pirms 2 mēnešiem ASV protestantu organizācijas sanāksme Ņujorkā atzina, ka luterāņi līdz šim darījuši pārāk maz savu ticības brāļu atbalstīšanai. „Ja jūs esat žīdu DP, jums cerība izceļot līdz 1949. g. beigām," teica Mr. Snovders pieminētajā sanāksmē. „Ja jūs esiet katoļu DP, jums cerības izceļot desmit reiz lielākas nekā luterānim."

Kā Christian Science Monitor tagad ziņo, šie Snovdera vārdi radušī plašu atsaucību. Luterāņu organizācijas atzinušas, ka atlikušie 12 mēneši līdz IRO darbības izbeigšanai ir ļoti īss laiks un jāizmanto katra iespēja galvojumu iesniegšanai pietiekamā skaitā. Lielais Bostonas laikraksts publicē arī oficiālo DP komisijas statistiku par š. g. pirmajiem trim mēnešiem: pēc ticībām ieceļojuši 34 proc. žīdu, 33 proc. katoļu, bet tikai 7 proc. luterāņu. Procentuāli vēl mazveiksmīgāks bijis Church World Service darbs. Tās sagādāto galvojumu skaits bijis tikai 4 proc. no kopējiem 80.886 galvojumiem. Tanī pašā laikā pēc jau minētā laikraksta ziņām, Vācijā un Austrijā dzīvojošo 800.000 DP sadalījums nemaz neatbilst ieceļotāju procentuālajām attiecībām. Pieskaitot 200.000 privāti dzīvojošos, no visiem DP 49 proc. ir katoļu, 33 proc. protestantu, bet žīdu 18 proc.

Krievu aktivitāte Dānijas bēgļu nometnēs

Dānijas latviešu delegātu 7. sanāksmē, par ko jau īsumā ziņojām mūsu laikrakstā (26. 9.), LAD pr-ks V. Briedis savā ziņojumā starp citu atzīmēja, ka pēdējās nedēļās bēgļu nometnes Dānijā atkal sākuši „apciemot" padomju aģenti gan personīgi, gan ievazādami nometnēs aģitācijas literatūru par repatriāciju. Sakarā ar šo krievu aktivitāti baltiešu pārstāvji sūdzējušies IRO, norādot, ka viņi neatbild par kārtību nometnēs krievu apmeklējumu laikā. No IRO puses tomēr norādīts, ka nevienam nevarot liegt privāti apmeklēt bēgļu nometnes.

Ziņotājs uzsvēra sadarbības nepieciešamību kā ar latviešu centrālām organizācijām Vācijā, tā ar Zviedrijas latviešu Nacionālo fondu. Par Dānijas tautiešu pārstāvi Latviešu centrālajā padomē sanāksmē vienbalsīgi ievēlēja mag. oec. A. Āboliņu, bet izraudzīt pārstāvi Latviešu nacionālajā padomē pilnvaroja LAD vadību. Tāpat nolēma, ka jāatbalsta arī Latviešu nacionālais fonds Zviedrijā.

LATVIEŠU BIŠKOPJI RAKSTA KANĀDAS PRESĒ

Latviešu palīdzības vienība (Latvian Relief Association - adr.: 47½ Larch St. Halifax, N. S., Canada), meklējot iespējas, kā popularizēt latviešu darba prasmi un palīdzēt sagādāt darbu un ieceļošanas iespējas Kanādā lielākam latviešu skaitam, radusi iespēju ievietot Kanādas biškopju žurnālā „Canadian Bee Journal" speciālistu rakstus par biškopju darbu Latvijā. Ar šādu rakstu ievietošanu cer pievērst uzmanību mūsu biškopjiem un radīt lielāku ievērību sludinājumiem par latviešu darba spēku no Vācijas.

LRA aicina latviešu biškopjus, arī tos, kas uzturas vēl Vācijā, iesūtīt tai rakstus par Latvijas biškopību, iespējami ar ilustrācijām. Par ievietotajiem rakstiem paredzēts arī honorārs.

ĀRSTU UN MEDICĪNISKO DARBINIEKU IEVĒRĪBAI

IRO galvenās mītnes veselības daļa paziņo: Tuvākā laikā IRO medicīnisko arodzināšanu komisija izdarīs pēdējo pārbaudi DP medicīniskajam personālam. Visiem medicīniskajiem darbiniekiem, kas šajā komisijā nav vēl pārbaudījušies, iespējami drīz jāiesūta tai (IRO Medical Screening Board, Manteuffel-Kaserne, Bad Kissingen) sekojošas ziņas: 1) uzvārds un vārds, 2) adrese, 3) aroda katēgorija. Komisija pēc tam ar rakstu informēs pārbaudāmos par ierašanās laiku un vietu.

Kvalificētajam medicīniskajam personālam šī būs pēdējā iespēja pārbaudīties komisijā. Pārbaudē pielaidīs ārstus, zobārstus, dentistus, farmaceitus, laborantus, laboratoriju techniķus, veterinārārstus, farmacijas asistentus, zobu techniķus, rentgenoloģijas techniķus, fizikālās terapijas speciālistus un feldšeŗus.

Baltiešu gara darbinieku vēstul[e] ASV žurnālistiem

Lielāko Savienoto valstu laik[rak]stu pārstāvji savā apkārtbrau[cienā] pa amerikāņu joslu dažas stu[ndas] uzkavējās arī Geislingenas no[metnē], lai iepazītos ar igauņu un [lat]viešu mākslinieku sasniegumiem.

Gara darbinieku vārdā ig[auņu] rakstnieks H. Visnapu nodeva [ame]rikāņu žurnālistiem vēstuli, [kurā] starp citu, uzsvērts:

„Pavēstiet amerikāņu tautai, [ka] igauņu, latviešu un lietuviešu [tau]tas Baltijas telpā tūkstoš gadu[s] [cī]nījušās pret Vācijas un Krie[vijas] ekspansiju un, neraugoties uz [to,] pastāvējušas kā demokratiskas [tau]tas. Tagad Baltijas zemēs nori[sinās] nežēlīga tautu slepkavošana. [Pa]kiet amerikāņu tautai, ka Azija[s] [so]ciālisms veļas pāri Baltijas [tautu] līķiem arī uz Rietumeiropu, [un] ASV, ja to jau laikus neierob[ežos].

Igauņu, latviešu un lietu[viešu] rakstnieki un mākslinieki, ko[mpo]nisti un zinātnieki, krituši, ai[zvesti] uz Sibiriju vai aizbēguši no dz[imtenes] nesnevienlīdzīgā cīņā, aizs[tāvot] rietumu kristīgo kultūru, dem[okra]tiskās brīvības un cilvēku tie[sības].

Ticiet man, ka komūnistiskie [dik]tātori, kas izšķiež milzīgas su[mas] propagandai, apbērtu šos cilv[ēkus] ar zeltu un ordeņiem, ja tie [no]liegtu savu pārliecību un nodotu [sa]vu ģenialitāti komūnistiskās [ie]kalpībā. Bet tagad šiem radītā[jiem] gariem, par spīti viņu cieša[jām] draud posta dzīve Vācijā vai n[esa]mērotais un nesamērīgais m[elno] strādnieka darbs ASV vai citur."

Palīdzēsim slimajie[m]

Vācijā slimnīcās, gan arī nomet[nēs ir] tādi mūsu tautieši, kam nep[iecie]šams atbalsts un materiāla pal[īdzī]ba, bet ASV ir atsaucīgi ļaudi[s un] labdarības organizācijas, kas [labprāt] prāt palīdz trūkumcietējiem Ei[ropā]. Šo palīdzības darbu var kā[pināt,] īpaši ja ir konkrēti materiāli, kuŗiem operēt un tad arī panā[kumi] ir vislabākie. Lai vāktu līdz[ekļus] slimajiem latviešiem un trūcīgo [ģi]meņu atbalstam un par šiem [lī]dzīm ieinteresētu ASV labdarība[s or]ganizācijas, Baltijas sieviešu p[ado]mes latviešu delegācija lūdz no[metņu] vadītājus, organizācijas un [slim]nīcas, kuŗu rīcībā būtu mat[eriāli] par tautiešiem, kam palīdzība pieciešama, tos piesūtīt BSP delegāc. vadītājai T. Endziņai-[Bū]manei (14a) Esslingen a. N., [Tan]nenberg Str. 5—6. Vēlami piem[ēram] uzņēmumi un konkrēti dati [angļu] valodā ar personu adresēm.

VĒSTULE[S] REDAKCIJAI

MŪSU SVARĪGĀKAIS CĪŅAS IEROCIS

Par to, ka informācijas un pr[opa]gandas darbam ir liela nozīme, ka pat daudzi augstākās sabied[rības] angļi un amerikāņi nepazīst bo[ļševis]ma īsto seju, nezina sarkanā [te]rora briesmīgās metodes, lie[cina] notikums, ko nupat piedzīvoju [Bu]bachas izceļošanas nometnē. ciemos pie savas meitas, kuŗa [strā]dā IRO dienestā, ieradās ba[gāta] angliete Mrs. Oven. Viņa atr[adās] ceļā no Anglijas uz Indiju un [pēdē]jo vēlējās sasniegt caur Pad. [sa]vienību. Viņas meita cienījamo [da]diju iepazīstināja ar mūsu bro[šūru] „We Accuse the East and We W[arn] the West". Pēc tām dižciltīgā a[ng]liete sašutumā grozīja ceļa m[ar]rutu un devās uz Indiju nesk[arot] Pad. savienību territoriju. Pi[rms] prombraukšanas viņa ar iespaid[īgo] brošūru iepazīstināja arī ameri[kā]ņu virsniekus un ieinteresēja tos Baltijas valstu traģiskajā [lik]tenī.

Lai Dievs dod spēkus mūsu c[en]trālajām iestādēm sekmīgi turpi[nāt] ārkārtīgi svarīgo ārzemnieku inf[or]mēšanas darbu, jo tas ir mūsu [šīs] dienas svarīgākais cīņas ierocis.

V. M., Bucbach

NEVĪŽĪBA

Nupat nopirku A. Kalnāja, Ma[nn]heimā, izdevumu „Skolēnu kor[a] dziesmas". Pārsteigumu piedzīvo[ju,] atšķirot pēdējo lappusi ar Lietu[vas] himnu. Teksts gan saskan, bet melodijas atlikusies tikai pi[rmā] puse, kur pielipināts atliku[šais] teksts, it kā otrs pants, kas sa[ska]tams tur nekā nepiestāv. Grūti [ti]cēt, kā solīds apgāds var piel[aist] tādu nevīžību. Arī Latvijas himn[as] teksts sagrozīts un cik var vē[rot,] tad arī Igaunijas himnas teksts n[av] bez kļūdām. Kungi izdevēji! Mum[s] nav tik daudz marku, lai ar tām maksātu par izdevēju kļūdām!

J. Kreicbergs, Lērte

Latviešu liktenis ASV — asimilācija

Amerikāņu prof. Ronceka atzinumi par latviešu ieceļotājiem

ASV publicēts plašs darbs par ieceļotājiem — „One America". Tas uz 717 lappusēm 5. izdevumā iznācis Ņujorkā un starp citu satur arī interesantas ziņas par latviešu ieceļotājiem jaunajā kontinentā. Tā kā grāmatas autori, prof. Frensiss Džēmss Brauns un prof. Džozefs S. Rončeks, ir pazīstami un atzīti Ņujorkas universitātes zinātnieki, viņu vērtējums par latviešu izturēšanos pēc ieceļošanas ASV un sekmēm jaunajos apstākļos pelnī nopietnu vērību, kaut arī tas nepavisam nesaskan ar tiem uzskatiem, kādi pašiem par sevi un par savām spējām ir latviešiem, atstājot Eiropu.

Pēc vispārēja ievada, kurā apskatīta Latvijas valsts tapšana un mūsu izcilie panākumi valsts uzcelšanā bez citu palīdzības no pirmā kaŗa drupām, grāmatas 178. lappusē prof. Rončeks raksta par Amerikas latviešiem šādi:

„Lai gan pirmie latvieši kopā ar zviedriem jaunā kontinentā ieceļoja 18. un 19. gadsimtenī, galvenā latviešu immigrantu straume uz ASV sāka plūst pēc krievu-japāņu kaŗa. Tie lielāko tiesu bija jauno sociālisma strāvu piekritēji, kas savu latviešu nacionālismu ietērpa toreizējā formā, jo sociālisms pirms pirmā pasaules kaŗa bija apspiesto nacionālitāšu ārējā politiskā izpausme. Bez tam ASV ieradās arī daudzi terroristi — revolūcionāri, kā arī radikāli elementi, to vidū arī tādi, kas bēga no kaŗa klausības. Grūti novērtēt skaitļos, cik latviešu ieceļojis līdz 2. pasaules kaŗa sākumam, jo daudzi latvieši ieskaitīti vai nu vācu, krievu, vai lietuviešu kvotēs. Pēc vispusīgiem apsvērumiem šo skaitli tomēr var noteikt apmēram uz 50.000.

Pretēji pārējām ieceļotāju grupām, latvieši ASV nav centušies radīt savas kolonijas. Tie gan pulcējušies vairāk vienkopus dažos štatos un pilsētās, bet tiem nav savu atsevišķu novietojumu rajonu, kā tas ir daudzām citām tautībām. Gandrīz 50% no visiem latviešiem līdz šim dzīvoja 5 pilsētās: Ņujorkā, Čikagā, Bostonā, Filadelfijā un Baltimorā. 75% atrodami 6 štatos: Ņujorkas, Ilinoisas, Masačuzetas, Pensilvānijas, Ņudžersijas un Kalifornijas štatā.

Latviešu immigrantu galvenā nodarbošanās ASV līdz šim bijusi fabrikās vai darbnīcās par mechaniķiem, laukstrādniekiem un amatniekiem. Pēc 1905. g. iecelоja vairums skolotu latviešu, kas nevēlējās strādāt laukos un meklēja intelliģentu darbu. 1930. g. no 8744 ārpus ASV dzimušiem latviešiem tikai 672 dzīvoja farmās vai uz laukiem. 1257 savas dzīves vietas bija izraudzījuši mazpilsētās vai miestos, bet pārējie visi atradās lielpilsētās. Nelielas latviešu kolonijas atrodamas Pensilvānijā, kur kāda baptistu draudze dzīvo Bucks County. Kāda otra latviešu farmu novietne atrodas starp Amsterdamu un Albāniju, bet kāda trešā Viskonsinā. Latviešu galvenā nodarbošanās ir amatniecība. Daudzi strādā būvniecībā vai par krāsotājiem. Pretēji citām ieceļotāju tautībām, latviešiem ir samērā ļoti augsts intellektuālo profesiju darbinieku skaits. Latviešiem ir savi mācītāji un ārsti, literāti un zinātnieki.

Raksturīgākā latviešu ieceļotāju spēja ir viņu ātrā asimilēšanās. Ja arī latvieši vēl ilgāku laiku patur dažas savas raksturīgās paražas un tradicijas, vairums latviešu ieceļotāju jau ļoti drīz mierīgajā apkārtnē atmet savus radikālos politiskos uzskatus. Šī latviešu asimilēšanās spēja skaidri izpaušas oficiālajos datos par ASV pilsoņu tiesībām, kādas piešķirtas latviešu ieceļotājiem. Pēdējā drošā 1930. g. statistika rāda, ka no 20.673 ārzemēs dzimušiem latviešiem 60,9% bija jau naturālizēti ASV pilsoņi, 2178 personas bija iesniegušas dokumentus pilsoņu tiesību iegūšanai un 5405 bija atzīti par piemērotiem uzņemšanai ASV pavalstniecībā. Šis naturālizācijas process ir visaugstākais tajās immigrantu grupās, kas nāk no Dienvidu vai Austrumeiropas, augstāks arī nekā ieceļotājiem no Āzijas vai Dienvidamerikas zemēm.

Šai parādībai dažādi izskaidrojumi. Vispirms latvieši mīl dzīvot savrūp, un tiem nav lielu koloniju kā čechiem vai poļiem. Bez tam, kā jau norādīts, latviešu intelliģence ir augstāka, un tie vieglāk iemācās angļu valodu. Liels skaits latviešu ieceļotāju ir ar liberālākiem uzskatiem un savā politiskā uztverē ar plašāku starptautisku skatījumu.

Vēl viens apstāklis veicina latviešu saplūšanu ar ASV iedzīvotāju masu — tas ir latviešu organizāciju trūkums. Bostonas nacionālā latviešu līga ir vienīgā no vairākām organizācijām, kam pagājušos laikos bijuši savi biroji un nodaļas Ņujorkā, Čikagā un Filadelfijā. Latviešu līga nodibināta pirmā pasaules kaŗa laikā, lai palīdzētu rasties brīvai Latvijas valstij, un tās priekšgalā bija spēcīga personība — Jēkabs Zībergs no Bostonas. Bez tam latvisko kultūru pūlējusies saglabāt Ņujorkas latviešu biedrība."

Tālāk nodaļas autors prof. Rončeks saka: „Gandrīz visas latviešu biedrības bijušas savstarpējas palīdzības organizācijas. Bijuši gan arī mēģinājumi tām dot vairāk vai mazāk politisku nokrāsu. Latviešu organizācijas ASV sadalās četrās sociālās grupās. Tās ir: radikāļi, ar stiprām radikālsociālistiskām un komūnistiskām tendencēm, otra grupa ir tīri sabiedriskās organizācijas, kas kavējās pārrunās par vecām atmiņām un palīdz viens otrām, trešās ir kultūrālās organizācijas ar priekšlasījumiem, teātŗu uzvedumiem, mūziku un debatēm, bet ceturtā un spēcīgākā organizāciju grupa ir reliģiskās sadraudzības un savienības. Radikāļi laiku maiņā bieži maina savus ideālus un „ismus", bet principā tie arvien ir pret pastāvošo iekārtu un noskaņoti naidīgi amerikāņu kapitālistiskai iekārtai. Bez tam šī grupa ir nesamierināmā naidā ar baznīcu. Kopš pēdējās saimnieciskās depresijas ASV šo radikāļu organizācijas strauji zaudē tiklab biedrus, kā arī financiālo palīdzību, kas bieži nāca no starptautiskiem avotiem."

Beidzot nodaļā par Amerikas latviešiem prof. Rončeks sniedz savu atzinumu par latviešu skolām ASV: „Sav. valstīs nav latviešu skolu, lai gan latviešu baznīcās reliģiju māca latviešu valodā. Tam tomēr nav nekādas praktiskas nozīmes, jo ASV dzimušie latvieši asimilējas pārāk ātri. Savā centībā pēc izglītības latvieši stādāmi augstāk nekā daudzi citi ieceļotāji. Tāpēc latviešu skolu trūkums ir gluži dabīga parādība, kas izskaidrojama ar latviešu neparastajām pielaikošanās spējām apkārtnei, viņu izlasi un gatavību asimilēties."

Latviešu kolonistu dzīve Misisipi

Ieceļotāju kolonijā Senatobijā arī desmit latviešu ģimeņu mīt šādās t. s. „nēģeŗu būdās", kādās jādzīvo daudziem iebraucējiem; ziemā izdarītais uzņēmums liecina, ka arī Misisipi štatā sniegs nav nekāda sveša lieta.

Daudz pūļu kolonistiem prasa ādumu līšana un cīņa ar liānēm un krūmiem.

Fr. Oša uzņēmumi

Amerikāņu darba tempu var izturēt

Bedfordas apgabalā (ASV Indianas štatā) nesen kā pirmie DP ieradās latviešu agronoma Kalēja ģimene. Šis notikums radījis dzīvu interesi iedzīvotājos un atbalsojies arī presē. The Bedford Daily Times-Mail (16. un 21. 6.) pirmajā lappusē ievietojis vairākus rakstus un foto uzņēmumus, iepazīstinot savus lasītājus ar jauno atbraucēju DP gaitām Vācijā un pašreizējiem darba un dzīves apstākļiem.

Agronoms Kalējs ar 17 g. veco dēlu Aivaru strādā Purdues universitātes lauksaimniecības izmēģinājumu stacijā. Ar darbu viņi abi ļoti apmierināti. „Mums ir pašiem sava atsevišķa māja ar piecām pilnīgi iekārtotām istabām," raksta agr. Kalējs vēstulē redakcijai. „Tuvākā nākotnē iegādāsimies vistas, trušus un bites. Esam iestrādājuši arī savu dārziņu. Braucot uz ASV, biju nopietni nobažījies, vai varēšu izturēt daudzināto amerikāņu darba tempu. Tagad mēs abi ar dēlu esam pārliecinājušies, ka bez jebkādām grūtībām varam veikt to pašu darbu, ko veic vietējie amerikāņu laukstrādnieki. Sevišķi gribu atzīmēt lielo pretimnākšanu, izpalīdzību un sirsnību, kādu mums parādījusi saimniecības vadība, darba biedri un visi citi amerikāņi."

VIŅIEM PIENA KANNAS NAV PAR SMAGU!

Agronoms Alfons Kalējs ar dēlu Aivaru savā jaunajā darba vietā ASV — izmēģinājumu farmas pienotavā pie Bedfordas.

Ir visas profesijas, NAV LAUKSTRĀDNIEKU

„Pie mums sabrauca advokāti, ārsti, sīktirgotāji, aģenti un kino mechaniķi. Bija pārstāvētas turpat visas profesijas. Trūka tikai tās, ko mēs bijam pieprasījuši un kas mums bija solīta — laukstrādnieki." Ar šādiem vārdiem Chicago Daily Tribune speciālkorespondents 11. jūnijā ziņo par lielo vilšanos, kādu Merilendas štatā sagādājuši DP ieceļotāji. Viljems F. Laukaitis, šī štata DP izvietošanas komisijas priekšsēdis, oficiāli ziņojis uz Vašingtonu, ka 12—15% no visiem Eiropas DP, kas nonākuši šai štatā, pametuši darbu uz laukiem un meklējuši citu nodarbošanos. Tie griezušies pie vietējām iestādēm, atklāti atzīdamies, ka viņi savu mūžu lauku darbu nav strādājuši, ka viņu lauksaimnieciskā kvalifikācija ir viltota un ka tie uzdevušies par laukstrādniekiem, lai tiktu uz ASV.

Chicago Daily Tribune raksts sacēlis ievērību, un sagaidāms, ka turpmāk, vismaz Merilendas štatā, vēl rūpīgāk raudzīsies uz DP arodu pārbaudēm un neuzņems tos, ko papildus nebūs skrīnējusi amerikāņu DP komisija.

„Merilendas štata DP izvietošanas komisija," teikts rakstā, „konstatējusi, ka no 700 DP, kas līdz šim ieceļojuši, uzdodamies par laukstrādniekiem, vismaz 100 neprata apieties nedz ar arklu, nedz lāpstu. Lielākā daļa šo ieceļotāju bija ukraiņi. Viņi pameta savus darba devējus un griezās pie darba birojiem, prasīdami citu nodarbošanos. Kad tiem jautāja: „Kā jūs tikāt šai zemē, ja jums nebija jau iepriekš salīgts darbs?", tie neatbildēja un parasti tikai smaidīja. Liela daļa šo ieceļotāju nonākuši Merilendā ar ASV ukraiņu organizāciju palīdzību. Kā tagad konstatēts, šī organizācija un nevis IRO vai amerikāņu DP komisija izdarījusi skrīnēšanu Vācijā. Līdz šim ASV bija iespaids, ka pašu DP organizācijām arodpārbaudēs maza noteikšana, bet tagad pierādījies pretējais. Farmeri ļoti neapmierināti ar saviem strādniekiem, jo nav nozīmes apmācīt galīgus darba nepratējus, pie tam tādus, kam nav vēlēšanās strādāt uz laukiem. Tāpēc nākotnē uz Eiropas DP raudzīsies ar ļoti lielu neuzticību. Galvojumu devējiem bijuši lieli materiāli izdevumi. Tie mēnešiem sagatavojuši ieceļotājiem dzīvokļus, apgādājuši pat mēbeles, bet tagad izrādās, ka izdevumi bijuši velti. Daži farmeri pat uzbūvējuši atsevišķas dzīvojamās mājas un iegādājuši lopus, kam tagad jāalgo kopēji. Bez tam piezīmējams, ka Merilendas štatā visās pārējās nozarēs, atskaitot lauksaimniecību, valda bezdarbs."

Neapmierinātie farmeri pat informējušies pie advokātiem, vai ir kādas iespējas tiesas ceļā pieprasīt zaudējumu atlīdzību. Kā Chicago Daily Tribune paskaidro, vienīgā represija pret darba negribētājiem būtu to sūtīšana atpakaļ uz Eiropu, bet šāda rīcība būtu necilvēcīga. DP motīvi un mānīšanās esot saprotama. Vajāšanu varētu uzsākt tikai pret viltotu galvojumu iesniedzējiem par nepatiesas liecības došanu, bet tad iepriekš būtu jāizlemj, kas būtu sūdzētājs — ASV valsts, DP komisija Vašingtonā vai kāds cits.

„Das geht OK," saka Valdemārs Beimanis

Lielais amerikāņu nedēļas laikraksts Newsweek 27. jūnija numurā publicējis plašāku aprakstu par latviešu Beimaņu ģimeni, kas nonākusi Aijovas štatā. Apraksts arī rāda amerikāņu raksturīgo pieeju Eiropas bēgļu problēmai.

„Kad sākās 1949. gads, viņi bezcerīgi un drūmi sēdēja savā pelēkajā nometnes kaktā kaut kur Vācijā," tēlo Newsweek korespondents. „Kad labība Aijovas laukos bija sazēlusi jau pēdas augstumā, Beimaņu ģimene pēc 5 bēgļu dzīves gadiem beidzot bija savā pajumtē, bez rūpēm par nākotni." Tālāk pastāstīts, ka Beimaņu gaitas esot raksturīgas Eiropas DP lielākai daļai. Pirms 10 gadiem Voldemārs Beimanis, viņa sieva Irma un 2 meitas Lija un Velta dzīvojuši savā 57 ha lauksaimniecībā Latvijā. Krieviem ienākot, normālā dzīve izbeigusies. Vācu okupācijas laikā Beimanis gan varējis atkal strādāt savā lauksaimniecībā, bet lielāko daļu ražas bijis jāatdod. 1944. g. jūlijā, tuvojoties sarkanarmijai, Beimaņi bēguši, sākumā uz Poliju, tad uz Bavāriju, līdz beidzot tiem bijis jāapmetas Ulmas tuvumā ārzemju strādnieku nometnē. Pēc 1945. g. Beimaņa sieva atveseļojusies tikai ar UNRRAs ārstu palīdzību. Ģimene kļuvusi lielāka, bet izredzes no Vācijas izceļot arvien mazākas. Beimaņu ģimenei bijušas jau 6 galviņas, kad tiem beidzot palīdzējusi luterāņu organizācija.

Š. g. janvārī viņi ieradušies Ņuorlinsā, kur luterāņu pasaules federācijas pārstāvji tos pavadījuši uz jauno mājvietu. To sagatavojis Stormleikas mācītājs Njuss, kas draudzes locekļus uzaicinājis nabaga bēgļiem ziedot nepieciešamo iedzīvei. Kad Beimaņi atbraukuši, tos sagaidījis pilnīgi iekārtots dzīvoklis, pilns pieliekamais un jauna veļas mazgājamā mašīna. Vienīgās grūtības Beimaņiem esot ar angļu valodu. Nedz sieva, nedz vīrs lāga nevarot izlasīt, kas rakstīts uz daudzajām konservu kārbām, no draudze saziedojusi, un ēdienu reizēs arvien iznākot pārsteigumi. Katru svētdienu saimnieks Grīns ar savu auto ved Beimaņus uz baznīcu un bērnus uz svētdienas skolu. Visvairāk ar dzīvi jaunajā mājvietā apmierināts dēls Valdemārs, kas joprojām runājot tikai latviski un vāciski, bet esot iemācījies vadīt traktoru un cītīgi mācoties angliski, arvien apgalvodams: „Das geht OK!"

Beimaņu ģimenes galva ar savu jaunāko atvasi pie traktora stūres jaunajā mājvietā.

Galvojumi 100 latviešu lauksaimnieku ģimenēm Viskonsinas štatā

Mūsu ASV tautiešu iespaidīgā organizācija Latvian Relief, Inc., vērojot latviešu ieceļošanas gaitu ASV, konstatē, ka līdz šim tur ieradusies mazāk kā puse no skaita, kas pienāktos latviešiem proporcionālā salīdzinājumā ar citām tautībām. Vecie ASV latvieši, kas gādā galvojumus saviem tautiešiem, ir tur viena no mazākajām tautību grupām. Tāpēc nepieciešama un ar dziļu gandarījumu atzīmējama baznīcas organizāciju palīdzība.

Šādu apsvērumu dēļ Latvian Relief, Inc., prezidents H. W. Lielnors griezās pie iespaidīgās protestantu organizācijas Church World Service DP daļas vadītāja Dr. R. Eliota ar vēstuli, kurā norāda uz nesamērīgi mazo latviešu ieceļotāju skaitu un grūtībām, kādas jāpārvar latviešu protestantiem. Pateikdamies par CWS jau sniegto atbalstu un palīdzību latviešu izvietošanā, H. W. Lielnors lūdz CWS arī turpmāk sniegt latviešiem materiālu atbalstu, rūpēties par izglītības iespējām un veselības stāvokļa uzlabošanu, bet galvenais, paplašināt savu palīdzību latviešu izvietošanā.

Konferējot personīgi ar Dr. R. Eliotu, kā arī CWS Eiropas direktoru B. F. Landstrītu un viņa palīgu Dr. R. H. Helferichu, H. W. Lielnors panācis solījumu, ka turpmāk CWS plašāk atbalstīs latviešus, aktivizēs šajā organizācijā jau reģistrēto latviešu izceļošanas lietas un turpmāk vairāk ievēros latviešus CWS rīcībā esošo galvojumu piešķiršanā.

Jau tūlīt CWS piešķīra darba un dzīvokļa piedāvājumus 100 latviešu lauksaimnieku ģimenēm Viskonsinas štatā. Domātas īstas (bona fide) lauksaimnieku ģimenes, kam būtu labas izredzes ar laiku tur iegūt savas lauksaimniecības. CWS, kā protestantu organizācija, galvenā kārtā ieinteresēta protestantu (te domāti arī luterāņi) novietošanā, bet nebūtu izslēgti arī pareizticīgie un katoļi. Šo 100 ģimeņu komplektēšana uzticēta LCK, kuŗa jau piesūtījusi attiecīgus paziņojumus saviem apgabalu pārstāvjiem, izziņošanai tautiešiem nometnēs.

Piezīmējams, ka CWS organizācija līdz šim galveno vērību un palīdzību pievērsa trimdiniekiem, kas nepieder pie luterāņu vai katoļu konfesijām, jo šim konfesijām ir savas organizācijas. Pateicoties H. W. Lielnora aktivitātei, CWS tagad paplašina savu gādības loku, kas ievērojami uzlabo mūsu izredzes.

RŪZVELTA DĒLS PRASA DP IELAIŠANU ASV

Vašingtona (A). — Franklins D. Rūzvelts — četrkārtīgā ASV prezidenta Franklina D. Rūzvelta dēls, pēdējā laikā liek arvien biežāk par sevi runāt. Pēc viņa sensācionālās uzvaras Ņujorkas pilsētas pārstāvja vēlēšanās senātam, Rūzvelta jaunākais dēls devies uz Palestīnu. Viņš iepazinies ar jauno Izraēlas valsti un bēgļu problēmām. Atgriežoties no Palestīnas jaunais Rūzvelts Parīzē un Ņujorkā preses pārstāvjiem atkārtoti izteicies, ka jāgrozot ASV bēgļu ieceļošanas likums, lai dotu iespējas ASV ieceļot lielākam skaitam DP. Amerikāņu likumdevēju iestāžu pirmais uzdevums esot iztukšot bēgļu nometnes. Arī Izraēla varot vēl uzņemt ievērojami lielāku skaitu DP, bet arī ASV esot jāatveŗot savas durvis plašāk Eiropas imigrantiem. It īpaši jāatceļot ierobežojumi pašreizējā DP likumā, kas diskriminējot zināmas grupas tautības un arodus.

ASV AKADĒMISKI IZGLĪTOTĀS SIEVIETES SOLA ATBALSTU BALTIETĒM

Pirms kāda laika Baltijas sieviešu padome sastādīja vārdisku sarakstu par akadēmiski izglītotajām baltietēm, kas atrodas trimdā un šo sarakstu nosūtīja ASV akadēmiski izglītoto sieviešu apvienības centram, ar lūgumu palīdzēt savām kollēgām izceļot un rast iespēju strādāt savā speciālitātē. Tagad no ASV akadēmiski izglītoto sieviešu apvienības (American Association of University Women National Hedquarters — 1634 EYE Street, N. W., Washington 6. D. C., U. S. A., saņemta atbilde, kurā norādīts, ka līdzīgi saraksti saņemti arī no IRO un pie to apstrādāšanas centrs pašlaik strādā. Centrs uzsveŗ, ka ierosinājums palīdzēt baltietēm nācis no nodaļām un tās grib darīt visu, lai palīdzētu savām kollēgām, kas zaudējušas dzimteni, un sagādātu tām iespēju strādāt viņu izglītībai un arodam atbilstošā darbā.

Latviešu labvēlis prof. H. Hongs atstāj Vāciju

Pēc divu gadu darba Vācijā uz ASV atpakaļ atgriezās Luterāņu pasaules apvienības (Lutheran World Federation) pārstāvis Vācijā teoloģijas prof. H. Hongs. Viņu aizvadīt 28. jūnijā Frankfurtē pulcējās visu tautību baznīcas vadītāji trimdā — igauņi, lietuvieši, poļi, ungāri, ukraiņi u. c. Latvijas ev.-lut. baznīcu pārstāvēja archibīskaps Dr. T. Grīnbergs ar sekretāru māc. E. Rozītī un archibīskapa vietnieki prāv. J. Kullītis un prof. K. Kundziņš.

Vispirms notika darba sēde, kurā pārrunāja emigrācijas jautājumus, to līdzšinējo norisi un izredzes turpmāk. Emigrācija attīstījusies sekmīgi un arī nākotnē izceļošanas izredzes ir labas.

Pēc tam prof. Hongs rīkoja atvadu azaidu. Uzrunā viņš atcerējās aizvadītos 2 darba gadus, kas bijuši sekmīgi. Kristīgās palīdzības darbs veidojies lieliski un baznīcu apvienība uzskata par savu pienākumu palīdzēt ikvienam trūkumcietējam un bez dzimtenes palikušajam, kamēr vien tie atradīsies šeit. Hongs pateicās visiem baznīcu dzīves vadītājiem par lielo sirsnību, sadarbību un savstarpējo uzticību un pasniedza latviešu daiļamatnieku darinātos dievkalpojuma traukus. Archibīskapam T. Grīnbergam tos viņš pasniedza jau viņa 50 gadu garīdznieka darba jubilejā kā dāvanu, kas domāta viņam personīgi, bet pārējiem baznīcu vadītājiem tos nodeva lietošanā laikam, kamēr viņi atradīsies šeit. Ja Vācijā attiecīgās baznīcas locekļu-bēgļu vairs nebūs, trauki nododami uzglabāšanā LWF tik ilgi, kamēr šīs baznīcas varēs atkal brīvi darboties savās mājās. No latviešiem šo LWF dāvanu saņēma vēl prāv. J. Kullītis un prof. K. Kundziņš.

Prof. Hongam visu sanāksmes dalībnieku trimdas draudžu vadītāju vārdā pateicās prof. Dr. T. Grīnbergs. Viņš uzsvēra, ka ar darbu, ko veicis šeit prof. Hongs, sniegdams mums ASV lut. baznīcu palīdzību, esam šajā drūmajā laikā atkal atguvuši ticību cilvēkiem. No Latv. ev.-lut. baznīcas kā atmiņu archibīskaps prof. Hongam pasniedza divus ozolkoka svečturus ar sudraba kalumiem un paskaidroja dāvanas simbolisko nozīmi — atsevišķas baznīcas ir tāpat kā sveces, kas, vienotas kopējā darbā, dod gaišu liesmu un palīdz veidoties Dieva valstībai zemes virsū. Igauņu baznīcas vadītājs pasniedza albumu, bet pārējie vēlēja Dieva palīgu turpmākā darbā.

Sanāksmē bija ieradies arī prof. Honga darba turpinātājs, LWF pārstāvis Vācijā turpmākiem divi gadiem teoloģijas prof. Dr. Pauls Lindbergs. Visu sirsnīgi izvadīts prof. Hongs kopā ar ģimeni devās uz savu senču zemi Norvēģiju, kur Oslo uzturēsies līdz 15. jūlijam, pēc kam dosies uz ASV, lai strādātu savā agrākajā darbā par profesoru Minesotas universitātē. Viņam labākos novēlējumus un pateicību sūta arī visa latviešu trimdas saime, jo pazīst viņu kā īstu kristieti un labdari, un arī cilvēku, kas darbos parādījis, ka saprot grūtdienu sāpes un ciešanas, grib un spēj tiem palīdzēt. Līdz ar viņu uz ASV dodas arī divi latviešu bāreņi — ģen. Aires bērni, kurus Hongs uzņēmis savā ģimenē. A.

LATVIEŠU JAUNATNES SVĒTKI ZVIEDRIJĀ

Zviedrijas latviešu jaunatnes svētki Burosā 18. un 19. jūnijā bija pulcējuši kuplu apmeklētāju skaitu no plašas apkārtnes. Svētki notika sakarā ar skautu Daugavas (Vidus- un Dienvidzviedrijas) novada nometni Burosā, pie 4 km attālā Dzirnavu ezera. Vakarā pēc dievkalpojuma, kas notika 330 gadus vecajā Ramnes baznīciņā, kur altāra priekšā svinīgo solījumu nodeva 18 skauti, jaunieši un viesi pulcējās pie lielā ugunskura Dzirnavu ezera krastā.

19. jūnijā skauti rīkoja šķēršļu gājienus un citas nodarbības, bet Kalmāras jaunatne izrādīja A. Brigaderes Sprīdīti. Kalmārieši bija atveduši līdz ne tikai aktieru tērpus, bet arī gleznotāja Kalniņa darinātās dekorācijas. K. B.

Austrālija uzņems bāriņus

„Child Care Division" Bad Aiblingenā saņēmusi Austrālijas valdības paziņojumu, ka Austrālija uzņems abu dzimumu bāriņus vecumā no 16—17 gadiem. Austrālijas immigrācijas ministrs skaitīsies šo bāriņu likumīgais aizbildnis. Akcija aptvers visu tautību bāriņus, kam tiesības uz IRO aprūpi. Ja vairāki bērni būs no vienas ģimenes, tos nešķirs. Austrālijas valdība segs visus bāriņu uzturēšanas, izglītošanas un ārstēšanas izdevumus līdz viņu pilngadībai.

Vīrs, kas divas reizes izkļuvis no sarkanās elles (beigas)

Pēc 3 gadiem vergu nometnēs otrreiz brīvībā

Sākās gūstekņu dzīve: mantu un dokumentu pārbaude, sūtīšana darbos un tad atkal jaunās variācijās tas pats. Šajā nometnē bija tikai viena daļa no tiem, kuŗus pārveda no Zviedrijas, pārējie bija nosūtīti citur.

Nometnē, protams, bija arī radio, gan tikai skaļrunis, kas stāstīja par lielajiem sasniegumiem un aicināja jaunām sacensībām. Jau vienā no pirmajām dienām radio vispārībai vēstīja, ka no Zviedrijas atvestie latvieši visi esot atbrīvoti. Mēs to klausījāmies, bet zinājām, ka propagandai Liepājā uz laiku bija atbrīvoti tikai trīs latvieši un viens no viņiem bija kāda ormaņa dēls, kam tēvs bija ticis varas vīros. Vēlāk dažiem pavēlēja uzrakstīt rakstus, kuŗus arī pēc tam izmantoja propagandai. Tajos bija jāslavē krievu labā sagaidīšana un apiešanās ar mums, bet, galvenais, bija jāraksta viss iespējami sliktais par Zviedriju un apiešanos ar mums tur.

Jūnijā kādas trīs nedēļas nostrādāju ķieģeļnīcā Jelgavas tuvumā. Ja sargiem varēja šo to iedot, tie pielaida civīlapmeklētājus un pat darba laikā. Pret pusstopu degvīna bija iespējams pārnakšņot arī pie tuvējiem zemniekiem. Īpašus spaidus pret mums nepielietoja, bet, protams, turpinājās nopratināšanas un tad atkal vienu vai vairākus pārsūtīja uz kādu citu vietu. Tā lēnām dila pazīstamo skaits. Kamēr vēl atrados Latvijā, izdevās sastapt vienu otru, ar kuŗu ceļi agrāk bija šķīrušies, bet ar daudziem vairs neiznāca tikties un par dažiem neko arī dzirdēt nedabūju. Tie pazuda kā simti un tūkstoši lielajā cilvēku maltuvē.

Bija mocoši kā gūsteknim iet ceļus, kuŗus agrāk biju gājis kā brīvs cilvēks, agrākās ziedošās un brīvās dzīves vietā vērot drupas, postažu. Latvieši, otrreiz nonākuši zem sarkanā terrora, bija spītības pilni un bezbailīgi skatījās tiešamībai vaigā. Latvija savu nacionālo seju bija zaudējusi jau pirmajos mēnešos un īpaši tas atklājās Rīgā. Tā no tīrās Baltijas pērles, no skaistās Latvijas galvas pilsētas bija pārvērtusies pelēkā boļševiku pilsētā. Saukļu un plakātu izraibināta, pelēku cilvēku pārpildīta ar machorkas tirgotājiem uz ielu stūriem.

Rīgā bija daudzas kaŗa gūstekņu nometnes un arī speciālas nometnes tā sauktiem agrākiem Padomju savienības pilsoņiem (latviešiem, igauņiem, lietuviešiem, poļiem), tos nekvalificēja kā gūstekņus, bet uzskatīja par tādiem, kas atrodas izmeklējumā par darbību ienaidnieka labā. No šīm nometnēm daudzus gan atlaida, bet jo drīzi tos atkal pievāca civīlā NKVD, sekoja drīza tiesa un izsūtījums, bet daudzi vienkārši pazuda bez pēdām. Šāds liktenis piemeklēja arī Zviedrijā izdotos. Sākumā arī tos vairākus atbrīvoja, bija arī gadījums, kad viens tika brīvā pret kārtīgu samaksu attiecīgam ierēdnim. Bet cik ilgi? Ir jau iespējams, ka vēl šodien kāds no šiem likteņbiedriem strādā un nav gūsteknis, bet kamdēļ tas notiek tā, to zina tikai tie, kuŗu interesēs tas notiek.

Jūs jautājiet par Eichfusu, vīru, kas Zviedrijā vadīja baltiešu bada streiku? Tiesa, tamdēļ un arī vēl citu iemeslu dēļ viņš izdoto vidū bija izcila figūra. Vietējie varas vīri viņam neko nevarēja darīt, jo viņš bija tieši Maskavas ziņā. Tāpēc Eichfuss atļāvās to, ko citi nevarēja — saviem pratinātājiem runāja pretī, strīdējās, kritizēja boļševisma iekārtu. Jā, kādreiz pat vācu kaŗagūstekņu orķestrim viņš lika spēlēt Dievs, svētī Latviju. Bet... vēlāk viņa mute runāja pavisam ko citu, bet tas jau bija pēc tam, kad viņš bija krietni pratināts un nošķirts no pārējiem. Kādreiz redzēju Maskavā izdotu vācu kaŗa gūstekņu avīzi. Tajā bija arī Eichfusa bilde kaut kādā sakarā ar ievērojamiem darba sasniegumiem. Bet Padomijā jau notiek daudz kas tāds, par ko rietumnieki groza galvas. Nav izturējuši daudzi un, šķiet, arī Eichfuss nebija izņēmums.

Netiku gan dzirdējis, bet domāju, ja kādi no Zviedrijas pārvestie baltieši būtu publiski sodīti ar nāvi, to būtu uzzinājis. Latvijā biju līdz 1946. gada beigām. Tad arī mans ceļš veda tālāk un es kopā ar daudziem citur brīdu lielo sāpju un ciešanu dūksnāju. Noteikti zinu, ka arī tos, kas tādu vai citu iemeslu dēļ, ticēdami solījumiem, no rietumiem labprātīgi atgriežas, negaida rozes un ordeņi: ar daudziem sastapāmies tālajās gūstekņu un notiesāto nometnēs. Lai neviens netic solījumiem, jo to ko sola — tas nekad nepiepildas.

Par vispārējo dzīvi vienīgajā „paradīzē" zemes virsū varētu dienām stāstīt, bet to jau latvieši zina, par to, cik esmu paspējis iepazīties, tagad jau liela daļa patiesības parādās rietumu presē. Arī daudzie vācu kaŗa gūstekņi, kas gan „pārskoloti", bet kad atgriežas mājās, atgūst arī brīva cilvēka valodu, un ir pietiekami daudz pastāstījuši par dzīvi Baltijā un citur. Sarkano režīmu esmu izbaudījis līdz pēdējām mielēm, bet man liktenis bija lēmis otrreiz vēl redzēt brīvo pasauli, taču daudzi mani draugi, Dievs zina, vai šādu brīnumu piedzīvos. Ir liels prieks par paša atgūto brīvību, bet sirds sāp to dēļ, kam nepelnīti jāiet moku ceļš. A.

Noslēdzies amerikāņu žurnālistu DP apskates brauciens

Amerikāņu žurnālistu viesošanās brauciens pa Vāciju, kur tie bija IRO viesi un iepazinās ar daudzām DP nometnēm, DP kultūrāliem un praktiskiem pasākumiem un IRO iestāžu darbu, beidzās 30. jūnijā. Žurnālisti kopskaitā pa Vāciju nobrauca apm. 7000 km. 30. jūnijā daļa no viņiem ar tvaikoni „Ģen. Sturģis" devās jau atpakaļ uz ASV. Ar šo kuģi brauca arī 840 DP izceļotāji, starp tiem 30 latvieši.

Žurnālisti savu braucienu sāka 3. 6. no Romas. Apskatījuši izceļotāju nometni Neapolē, viņi ieradās Vācijā, kur angļu un amerikāņu joslā apmeklēja DP nometnes, veco ļaužu mītnes, bērnu namus, slimnīcas, IRO iestādes u. t. t. Preses konferencē Bad Kissingenā tie nodibināja kontaktu ar DP avīžniekiem, informējot savukārt par DP izredzēm aizjūrā pēc emigrācijas. Viesojoties Geislingenā, amerikāņu preses ļaudis ieradās sevišķā latviešu un igauņu sarīkojumā un sekojošā koncertā. Eslingenā amerikāņu viesi apmeklēja IRO bērnu meklēšanas centru, pēc tam iepazinās ar čechu nometnēm Štutgartes apkārtnē. Heidelbergā žurnālistus pieņēma ģen. Hībners, bet Frankfurtē tie piedalījās ASV DP komisijas koordinātora Skvadrili rīkotajā preses konferencē. Arolsenā preses ļaužu ceļa mērķis bija IRO meklējamo personu centrāle, bet angļu joslā — militārās valdības galv. mītne Lemgo un latviešu mākslinieku centrs Blombergā. Viesi iegriezās vēl dažādās nometnēs Hamburgas un Lībekas apkārtnē un nobeidza savu braucienu Brēmenē, kur apskatīja Gronas transitnometni.

Darba piedāvājumi ārzemēs

PERŪ

meklē privātskolotāju ģimenē pie 7 gadus un 11 gadus veciem bērniem. Jāprot angļu un vācu valoda un jābūt mazliet zināšanām spāņu valodā.

KANĀDA

meklē strādniekus pakulu virvju fabrikai, — 2 sievietes (vieninieces) un 3 vīriešus; ģimenes varēs izsaukt vēlāk.

NORVĒĢIJAS FLOTEI

vajadzīgs visāda veida kuģu personāls. Tuvāki noteikumi pagaidām nav zināmi.

Interesentiem ziņas par sevi sūtāmas BCP speciālistu kartotēkai, (21a) Detmold, Wittje-Str. 14. Sludinājums attiecas tikai uz angļu joslā dzīvojošiem DP. (94)

Vai tā nav dzīves ironija ka latvju sētās mazlopus kopjam pēc instrukcijām..., bet cilvēka bērna kopšanu, sevišķi mazbērna vecumā, mēs nododam viņa liktenim, sak: „aug — kā mēs augām, ēd — ko paši ēdam?"

Rīgā, 1930. g. Dr. J. Nīmanis.

Esam izdevuši Dr. Jēkaba Nīmaņa grāmatu

MAZBĒRNS.

Šī grāmata nepieciešama katrai latviešu mātei kā Vācijā, tā emigrācijas gaitās. Grāmatas cena DM 4.—.

Fišbachas latv. komitejas literātūras apgāds, Lettenlager Fischbach üb. Nürnberg 2 (13a). (106)

HUGO PURIŅŠ

Starp pusnakti un ausmu

NOVELE

„...Kas prata cienīgāk — vai ciest tās šautras,
Ar ko mūs tirdī saniknotais likten's,
Jeb ieročus griezt pretī moku jūrai
Un visu beigt ar varu...?"
(Viljams Šekspirs).

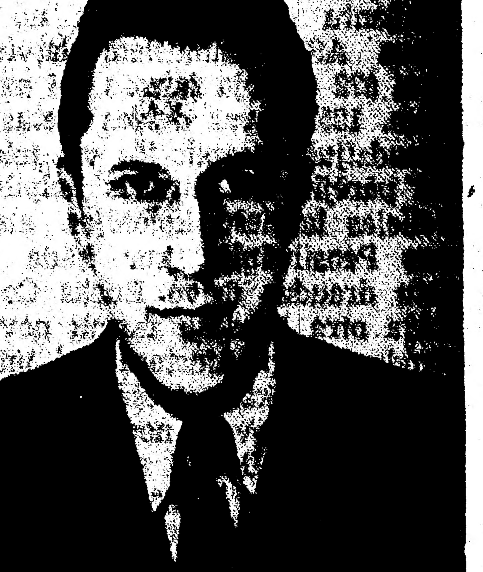

Noveles autors Hugo Puriņš.

Pulkvedis civīlā tērpā runā nepilnu stundu, un prāvais dažādo tautību ļaužu pūlis ir satriekts. Atkal jauna kaudze ilgi koptu un klusībā izskaistinātu illūziju jāaizmet kā novītušas puķes — sāla arī šoreiz vēlas tikai sievietes.

Bet ko tad tie pārējie? Kam tos vajadzēs? Nevienam? Bez plecīgā pulkveža visā lielajā fuajē atrodas tikai viens cilvēks, kuŗu šie jautājumi nenomāc.

Tas ir kāds jauns, pabāls vīrietis, zaļā, stipri apnēsātā svārkā, kas pašā telpas kaktā, aiz neskaitāmiem pakaušiem un mugurām, uz veca biljarda galda malas atmeties, sēž un nepacietīgi šūpo kājas. Viņš sen vairs neklausās runātājā, bet, nervozi caur zobiem svilpodams, gaida šīs informātīvās sanāksmes beigas. Gar viņa ausīm aizbrāž solījumi un norādījumi, glaimīgi un atzinīgi vārdi aizbrāž un pazūd kā nerātna pavasaŗa pūsma — pirmo reizi kopš noteikti nefiksējama laika viņu atkal ir pārņēmis prieks, īsts un liels, ko, negaidīti nākušu, tas tagad izjūt līdz savu nervu sīkākajai stīdziņai.

Prieks? — cilvēka pats sev jautā un pasmaida. Vai tas būtu tikai prieks vien, kas nu, bangodams un mutuļodams kā varena kalnu upe, plēš viņa krūtis un neturami laužas uz āriení spožu acu un svilstošu vaigu veidā? Nē, nē, tad jau sajūta, kāda ir slīcējam, kad spēku zuduma brīdī rodas negaidīts glābējs, arī būtu tikai prieks, tur ir vēl kas — daudz vairāk.

Tūkstoš jaunu nojausmu, izdomātu un domāt aizsāktu plānu, kombināciju, cerību un gandrīz jau piepildījušos sapņu, tagad, atraduši pamatu, drudžaini tēlina jaunā vīrieša fantazijā viņa turpmāko dzīvi, ne tādu — pelēku akmeņu vezumu — kā līdz šim, bet kāda reiz agrāk dzīvota: strauja, darbīga, noteiktā ritmā pulsējoša, brīva un tiesīga cilvēka dzīve. Tā tagad nāks atpakaļ, tai jānāk!

Cita citu ķerdamas un atkal palaizdamas, domas joņo viņa galvā ar vieglu, tikko apjaušamu dunoņu. Tiesa, vēl gan viņam nav nekā, izņemot sievu, divus bērnus un pārvietotās personas identifikācijas karti, bet kas par to? Viņš taču ir jauns, un, ja taisnība, ka jaunība ir kapitāls, kas, pareizi ieguldīts, auglojas tieši proporcionāli dilumam, tad viņš var būt mierīgs—kur koks ir dots, tur cirvis vairs nav jāmācа. Viņš strādās, plēsīsies par trim, lai viņi dod ko dodami, tikai lai dod! Grūtie, neērtie, nepatīkamie, riebīgie darbi? Šurp tos! Nav grūtumi, pie kuŗiem nevarētu pierast, un nav darba netīrumu, ko nevar nomazgāt. Vienalga, viņš slaucīs ielu, tīrīs logus, mazgās traukus, būs tikai strādnieks, pats melnākais — vienalga! Bet viņš būs drošībā, brīvs, stāvēs reiz atkal pats uz savām kājām un pelnīs īstu un labu naudu...

Jā, liekas gan, ka viņam vajadzēs braukt vienam, bet kad iekārtosies, tad izprasīs arī Tabitu un mazos, un tad, varbūt jau pavisam drīz, viņi varēs uzelpot, varēs dot bērniem sviestu, cik tiem nepieciešams, un auzu pārslas un augļus...

Tas taču tiešām būs lieliski! Arī paši viņi tad ēdīs kā pienākas, un Tabim vairs nevajadzēs staigāt ne krāsotajās govs ādas kurpēs, ko ciema apavniekam padevušās rupjas un smagas kā jūras zvejnieku laivas. Taupīgi saimniekojot viņi tiks arī pie jaunām drēbēm, un tad neviens vairs neskatīsies uz tiem kā uz kādiem trešās šķiras cilvēkiem, jo, lai saka ko grib, apģērbs tomēr ceļ vīru.

Jaunais vīrietis pavērš acis uz pulkvedi un lieku reizi to nopēta. Tā nu tas ir. Gludi skūtā, enerģiskā seja ar taisno degunu, stingrās zili pelēkās acis un zemā krūšu balss — viss tas jau pirmajā acumirklī viņam bija licies tik dīvaini pazīstams, un kad tas kungs, tur priekšā, nosauca savu vārdu — jā, kas tad notika? Jaunais cilvēks klusi nosmaida, iedomājoties, ka viņš tad apslāpēti bija iekliedzies, kā apkārtējie bija pagriezuši īgnas sejas, ar aprautiem šņācieniem viņu apsaukdami un viņš nosarcis kā meitene. Bet nieks par visu to, galvenais — šaubu vairs nav nekādu, tas ir viņš, patiesi, kaut arī kuplie cirtainie mati vairs nav melni, bet pelēki, tas ir viņš, vecais, labais pedagoģijas bakalaurs Redžinalds Kourtmanis, kādreizējais Rīgas Džordža ģimnazijas skolotājs, deviņi simti piecdesmit nebēdīgu zēnu paraugeiks un audzinātāja šedevrs!

Un jaunais vīrietis pateicas liktenim (ak, retā reize!), kas piešķīris tam sievu un skarbu dzīvi — vai gan citādi viņš tieši šodien būtu triecies pilsētā, meklēt kaut kādus tur lāpāmos diegus, ziepju pulveri un zāles pret klepu? Viņam taču nebija ne jausmas, kas te šodien notiek!

Šis pulkvedis Kourtmanis ir pavisam citas pasaules cilvēks, — tās, kuŗa, skaistu pasaku atgādinādama, miljoniem jau sākusi pagaist no atmiņas. Viņa pelēkās vilnas drānas uzrāda elegantu griezumu, kakla saite starp žilbinātājiem apkaklītes stūriem turas nevainojami un sarkanbrūnās kurpes ir tā uzspodrinātas, ka, valkātājam sakustoties, to neredzēti šaurie purnu gali nozib kā divu pīķu smailes.

Pulkveža stāvs, kustības — visa viņa izturēšanās, pauž nesatricināmu mieru un atturību, pat vēsumu. Jā, viņš tomēr ir ļoti pārmainījies, domā jaunais cilvēks. Arī izmeklēti pieklājīgais smaids, kādā tas reizēm savelk lūpas, atklādams divas rindas mākslīgu zobu, tagad ir auksts un šķiet smaidīts bez izņēmuma visos gadījumos.

„Tā tad — es palikšu šeit trīs dienas," pulkvedis, paskaidrojumus nobeidzot, saka, „un jau rīt mani darbinieki sāks pieņemt pieteikumus. Tas, manas dārgās dāmas un kungi, ir pagaidām viss, ko varu jums paskaidrot... Jā, un attiecībā uz vīriešiem — godājamie džentlemeņi, mums būsit vajadzīgi arī jūs. Bet tikai vēlāk. Tā... Vai būtu kādam vēl kas ko jautāt? Lūdzu — runājiet droši!"

Gaidīdams, kamēr tulki pārstāsta viņa vārdus lielāko nacionālitāšu grupu valodās, pulkvedis pārlaiž ciešu skatu bīvajam, bezkrāsainajam pūlim un novēršas, lai ar vieglu, bet rūpīgu kustību notriektu pūciņu no savas žaketes stūra. Vismaz vienai reizei tie varēja šo būdu izmazgāt, viņš nodomā, vērojot putekļu deju caur logu krītošajā saules starā.

Jautātāji nerodas — elegantais kungs ir runājis skaidri.

Gandrīz nemanāmi palocījies, pulkvedis nokāpj no paaugstinājuma.

Sapulce beigusies. Ļaudis sāk virzīties uz izeju, un viņu nogurušajās sejās blāv vienaldzība. Atkal viņi ir par vienu cerību kompleksu nabagāki, taču tāpēc ne nokaras to galvas, ne saliecas muguras. Šie cilvēki ir pieraduši vilties. Drūzmā viens otrs tikai zīmīgi saskatās, pavīpsno un tad nomet ar roku—vai nu tur vispār vērts runāt — tirgus, vairāk nekas! Mēs esam kā koki, ko bagātie uzpircēji, savu peļņu lēsdami, šķiro pēc labuma un pieprasījuma. Vienam vajaga liepu, otram ozolu, bet kur tad paliks priedes, apses, sīkie kārkli?

Ja kāds no šiem ļaudīm, no šiem bijušajiem cilvēkiem, prasītu to jaunajam vīrietim ar apdilušo zaļo svārku, tad šajā brīdī viņš atbildētu, ka tāda ir dzīve, mežonīgā bezkompromisu cīņa, kuŗā labākie uzvar dažreiz, bet stiprākie un laimīgākie vienmēr. Taču viņam neviens nevaicā.

Kad telpa patukšojusies, viņš, apģērbā krokas nolīdzinājis un mazliet izriezis krūtis, drošu roku piesit kādām šķirbainām durvīm, uz kuŗām, ar neveiklu rondo spalvu izvilkts, lepojas pabalojis francisks uzraksts — Fuajē šejs.

(Beigas nāk. numurā).

Zelmas Lagerlefas romāns „GESTA BERLINGS" iznācis un dabūjams visās nometņu grāmatnīcās Cena DM 6.—.

Apgāds „Grāmatu Draugs" H. Rudzītis. (14a) Fellbach-/Wttbg. Jahnstr. 19. (Nr. 97).

Ilona Leimane

SVĒTRĪTS

Svētrīts iezvanīts, —
Kā soļi izdzisa tālēs
Jau zvani.

Svētrīts iezvanīts, —
Ar skūpstu pavēli dienai
Tu mani.

Svētrīts iezvanīts, —
Mēs līksmes un dziesmu pilni
Kā gani.

Svētrīts iezvanīts, —
Tu pārlauz maizi un dalies
Ar mani.

Laikraksts, kas izaudzināja latviešu sabiedrisko spēku

Šogad paiet 8 gadu desmiti, kopš Rīgā sāka iznākt Baltijas Vēstnesis un šinīs dienās pagāja 30 gadi, kopš miris šī laikraksta pēdējais atbildīgais redaktors Juris Kalniņš.

Baltijas Vēstnesi nodibināja Bernhards Dīriķis pēc tam, kad viņš no Pleskavas, kur veica guberņas akcīzes ierēdņa pienākumus, ieradās Rīgā un uzsāka rosīgu darbību latviešu sabiedriskās dzīves laukā. Ar Baltijas Vēstnesi bija likts ciešs pamats latviešu nacionālai avīžniecībai, jo tas bija pirmais mūsu periodiskais izdevums, kas vairs neatradās cittautiešu aizbildniecībā.

Pirmajā gadā Baltijas Vēstnesis iznāca 2 reizes, bet no 1870. gada līdz 1880. gada 1. jūlijam tikai reizi nedēļā. 1877. gadā Bernhards Dīriķis nodibināja arī pirmo latviešu dienas avīzi — Rīgas Lapu, bet 1880. gadā tā izbeidza savu darbību un tās vietā Baltijas Vēstnesis kļuva par dienas laikrakstu. Tas bija jaunlatviešu ideoloģijas paudējs, latviešu pulcinātājs un modinātājs cīņai par tiesībām un brīvību.

Par Baltijas Vēstneša redaktoru Bernhards Dīriķis palika līdz nāvei. Pēc viņa kādu laiku redaktora pienākumus veica Aleksandrs Vēbers, arī kopā ar N. Puriņu, vēlāk Arveds Bergs un laikraksta pēdējā cēlienā — 1905. g. revolūcijas un tās atplūdu laikā Juris Kalniņš. Soda ekspedīciju un žandarmērijas žņaugu laikā latviešu preses darbinieki dabūja smagi ciest. Cietuma sodus izcieta: Balss redaktors Vilis Olavs (1,5 gadu), Kāvu redaktors Kārlis Skalbe (1 g. 8 mēn.), Pēterburgas Atbalss redaktors A. Jurjāns (2 g.), Pēterburgas Latvieša red. K. Zvingevičs (1 g.), Spēka red. K. Hiršs (1 g.) u. c. Represijas skāra arī Baltijas Vēstnesi un Jurim Kalniņam vajadzēja cietumā pavadīt 8 mēnešus, bet 1907. gadā šī laikraksta bij. redaktoru Arvedu Bergu izraidīja no Baltijas pa kaŗa stāvokļa laiku.

Baltijas Vēstneša pēdējais numurs iznāca 1906. gada 31. janvārī. Laikraksta darbību cara valdība apturēja. Tā vietā stājās Balss, tad Vēstnesis, Savietis un Plēsums, līdz kamēr 1907. gada 1. oktobrī sāka iznākt Dzimtenes Vēstnesis, kas atkal ap sevi pulcināja visplašākās iedzīvotāju aprindas.

Juris Kalniņš, pabeidzis J. Cimzes skolotāju semināru, kādu laiku strādāja Ļaudonā un Vietalvā. Baltijas Vēstneša redakcijā viņš iestājās 1893. gadā. Publicēja daudz rakstu par skolu, sadzīves u. c. jautājumiem, parakstīdams tos ar pseidonimu Prātkopis. Pēc Baltijas Vēstneša slēgšanas un cietumsoda izciešanas J. Kalniņš darbojās par redaktoru no 1907.—1915. g. Dzimtenes Vēstnesī, no 1915.—1917. g. Rīgas Ziņās un no 1917.—1918. g. Rīgas Latviešu Avīzē. Mira Rīgā 1919. g. jūnijā.

Gandrīz 40 gadus, celdams latviešus kā no purva dūņām uz augšu, no apspiestās kalpu kārtas par apzinīgu tautas spēku, Baltijas Vēstnesis veica visai svarīgu darbu. Aiz viņa atradās gandrīz visa tā laika latviešu inteliģence, kuŗai vajadzēja rosīgi līdumus līst un plēsumus plēst latviešu sabiedriskās dzīves laukā.

F. Kr.

Vircburgas latviešu vīri dzied

Vircburgas centrālās nometnes jauktais un vīru koris šajā drupu pilsētā vēl arvien skandina latviešu dziesmas enerģiskā diriģenta Pētera Bandera vadībā. Viņa koris iepriecinājis ne tikai pašu tautiešus dažādos sarīkojumos, bet iepazīstinājis ar mūsu daiļskanīgo dziesmu pūru arī amerikāņu kaŗavīrus, vāciešus u. c. nāciju piederīgos. Koŗa darbībā ar bamberģiešu pārcelšanos radies arī jauns spraigums.

Vīru koŗa atvadu koncertā, pirms nometnes galīgas izklīšanas, dzirdējām J. Vītola Mana tēvija, Em. Dārziņa Mūžam zilī, J. Straumes, A. Jurjana, J. Cīruļa, Alfr. Kalniņa, Jāz. Mediņa, L. Vīgnera u. c. darbus. Skanēja labi. Koris cieši saliedēts un dziedāja aizrautīgi, vienīgi dažās dziesmās varbūt bija jāpanāk labāka dikcija. Gandrīz visas dziesmas bija jāatkārto.

V. Z.

Blombergā top filma Kāds, kuŗa nav

Līdz 10. jūlijam galvenie uzņemšanas darbi būs veikti

Nupat likās, latviešu mākslai draud pastardiena. Šķita, pēc dažiem mēnešiem no mūsu māksliniekiem pasaulē būs tikai ielu slaucītāji, cukurniedru cirtēji, grāvrači, ogļrači un nespējnieki, bet raugies — šie „nīcībai" lemtie vēl uzdrošinas darināt filmu. Rīgas filmas un Mērbekas teātŗa mākslinieki ķērušies pie darba, kas prasa lielu uzupurēšanos, bet, cerams, ja viss veiksies kā paredzēts, vaiņagos tos ar jauniem sasniegumiem.

Pēcjāņu dienās Blombergā sāka uzņemt Kāds, kuŗa nav — Mārtiņa Zīverta smagnējo skatuves darbu, ko Vilis Lapenieks pārveidojis, pielaikojot tekstu filmas vajadzībām. Ir tāpēc piedienīgs spēles mets, lai parādītu latviešu kaŗavīru un trimdinieku cilvēcisko cildenumu un traģisko pamestību.

Režisors nevien „ilustrējis" Kāds, kuŗa nav, bet arī paplašinājis rakstnieka zīmēto tēlu darbības fonu, saistot pagātni ar tagadni, izceļot vēsturiskos faktus, kaŗavīru mobilizāciju, latviešu izraidīšanu, parādot skrīningu un izvietošanas akciju ēnas puses. Šis vēsturiskais kolorits padara divu cilvēku traģēdiju uzskatamāku, filmiskāku.

Kāzu vīzijas skatam režisors bija izlūdzis Blombergas DPACCa komandieŗa dzīvojamo māju, lai skatītāji varētu baudīt aizgājušo Rīgas laiku ilūziju. Nepārtrauktā aparātu uz- un nomontēšana, pārvietošana, attāluma mērīšana laupīja skatītājam katru ilūziju, ka šeit būtu „kaut kas" no mākslas. Pat Kārļa Lagzdiņa un Mildas Zīlavas īslaicīgais apkampšanās skats nespēja izkliedēt „technikas dzelžaino galsotni", kas apņēma filmas uzņēmējus. Bet tāda ir mākslas īstenība, īpaši filmu mākslai bez mašīnērijas nepastāvēt, jo no technikas atkarīgs mākslinieciskās iedarbības spēks.

Kad trīs skati greznajās telpās uzņemti, mākslinieki aiz noguruma atzvilst popētos krēslos. Lagzdiņš slauka sviedrus un filozofē:

„Liekas, Misisipi kokvilnas laukos nav vairāk jāsvīst kā šeit."

Nākošie skati jāuzņem ateljē. Tur izbūvēta „īsta" barakas istaba. Mucenieks — inženieris atnācis pie „Nagu veča", nometnes tirgotāja, lai par simts reichsmarkām nopirktu pudeli vīna, ko nodzert derības. Zaķa melntirgotājs maskā un žestos „pilnīgi" atgādina šo nometnes tipu, kas vēl pirms gada bija visu pielūgts un reizē visu nicināts.

Skati vairākkārt jāatkārto, lai īstenotu režisora izdomu un saskaņotu to ar aktieŗu iecerēto spēles veidu. Darbs rit gausi, laiks steidzas, stunda jau pāri pusnaktij, kad Vilis Lapenieks „pavēl" izdzēst prožektorus.

Nākošā dienā blomberģieši kļūst mēmi, ieraugot uz ielas pie angļu DPACCa durvīm īstu SD vīru, kas „ceļ roku" un nodod mobilizācijas pavēli. Filmai tas nepieciešams.

Ārskatus, latviešu nometni un tās apkārtni uzņems Augustdorfā, Teitoburgas mežā un Senes tīrelī pie Bilefeldas. Tas viss jādara ar aprēķinu, lai taupītu līdzekļus, kuŗu latviešu filmu entuziastiem nav.

Ja vācu jaunās filmas izmaksā ap 500.000 DM, tad Kāds, kuŗa nav ir izskaitļota uz DM 30.000.—.

Nekas netop pirkts, ko var pagatavot pašu filminieku rokas pašu darbnīcā. Katrs metrs filmas, katrs drapēriju gabals, ir paša kollektīva upuris. Tomēr liekot lietā vislielāko taupību un piepūli, režisors cer, ka līdz 10. jūlijam „lielie" uzņemšanas darbi būs godam veikti un varēs sākties techniskās apdares process filmu studijā Hamburgā, kur arī filmai pieskaņos mūziku.

Mūziku komponējis Jānis Norvilis. Kā vadmotīvs vīsies cauri tautas dziesma „Pēdējāsi rozes sēju, pēdējāsi magonītes". Šī sērā melodija būs norises raksturotāja un apgarotāja, bet tā pati netaps solo atskaņota. Kā iespraudums „bunkura" ainā būs „Kad es būšu miris, kaps mans stāvēs pliks..."

Pēteris Aigars.

Latviešu kultūrālā rosība emigracijā

Pamazam svešniecības zemēs nostiprinādami savas materiālās dzīves pamatus, latviešu gara darbinieki attīsta arvien lielāku rosību arī kultūras dzīvē. Tā gleznotājas L. Meilertes kāda glezna, kas bija skatāma viņas darbu izstādē Melburnā, tagad rotā Rietumaustrālijas universitātes telpas Pertā. Māksliniece gatavojas jaunai gleznu skatei, kas notiks septembrī Sidnejā. Visai atsaucīga Austrālijas prese bijusi par Ainas Rīgas-Ezergailes un Arvīda Fībiga deju vakaru. „The Age" starp citu raksta, ka abu mākslinieku sniegumi likuši krasi mainīt uzskatu, it kā ieceļotāji būtu tikai masa, kas derīga vienīgi strādnieku skaita palielināšanai.

Bad-Oinhauzenā notikušais latviešu mākslas festivals atspoguļojies arī angļu presē. „Daily Telegraph" publicē kāda britu okupācijas armijas štāba virsnieka informāciju, kuŗā cildināti festivala sniegumi, īpaši atzīmējot pianista Hugo Štrausa izcilo klavierspēles mākslu.

Zviedrijā rosīgu darbību vairākos virzienos izvērtis Latviešu nacionālais fonds. Reitera koŗa koncerti, par kuŗiem plaši rakstīja zviedru prese, sarīkoti ar LNF garantijām. Koris nupat iedziedājis skaņu platēs Zālīša Ceļš uz dzimteni, E. Dārziņa Cianas bērni, Vītola Karaļmeita un Jūriņ' prasa smalku tīklu — laba ceļa maize tiem, kas tālākā emigrācijā būs šķirti no latviešu dziesmas. LNF piespriedis arī pabalstus — 750 kronas latviešu liberāļu klubam delegāta sūtīšanai uz internacionālo liberāļu kongresu Doviļā un 500 kronas mājturībnieču grupai, kas piedalīsies starptautiskajā mājturībnieču kongresā Stokholmā.

Bez tam LNF piešķīris 500 kronu lielu pabalstu Latvijas penklubam 2 delegātu sūtīšanai uz Penkluba 21. kongresu, kas notiks Venecijā no 10.—17. septembrim. Nesen sanākušajā biedru sapulcē Stokholmā ievēlēta jauna Latvijas penkluba valde — par priekšsēdi ievēlēts Arturs Bērziņš, sekretāru Jānis Kārkliņš, par locekļiem — Veronika Strēlerte, Fr. Cielēns, J. Grīns un M. Zīverts. Akceptēti arī Vācijas grupas izraudzītie valdes locekļi — J. Veselis un Fr. Igals.

Venecijā latviešu rakstniekus pārstāvēs Veronika Strēlerte un prof. A. Spekke.

Skotijas galvaspilsēta gatavojas vēl nebijušiem mākslas svētkiem

Sacenšoties netieši ar Zalcburgas svētku spēlēm un sarīkojuma plašuma ziņā tās tālu pārspējot, Edinburgā laikā no 21. augustam līdz 11. septembrim notiks mākslas svētki, kas Skotijas galvaspilsētu uz veselām trim nedēļām pārvērtīs par visas pasaules mākslas galvaspilsētu. Salīdzinot ar līdzīgiem sarīkojumiem divos iepriekšējos gados, šie svētki solās izvērsties par vēl nebijušu notikumu — pārdotas jau 240.000 biļetes, un arī dalībnieku skaits un viņu internacionālā slava pārsniegs visu līdz šim piedzīvoto.

Programmā paredzēti veseli 23 baleta uzvedumi, 4 teātŗa izrādes, 2 operas, 6 solistu vakari un neskaitāmi citi sarīkojumi, kuŗu vidū 7 simfoniju un 4 kamermūzikas koncerti. Uzskaitot tikai pašus ievērojamākos vārdus, no diriģentiem un solistiem minami Bruno Valters, sers Tomass Bīčems, Rafaels Kubeliks, Ernests Ansermets, Zinete Nevē, Adolfs Bušs. Divi skaņdarbi šais svētkos piedzīvos savu pirmatskaņojumu — Ernesta Blocha klavierkoncerts, ko spēlēs amerikāņu pianiste Korina Lakomble paša komponista vadībā, un Martinū čello koncerts.

Skatuves darbu vidū ir Nobeļa prēmijas laureāta S. T. Eliota luga, kā arī Rossa Evana kāda jauna drāma, kas abas būs skatāmas pirmo reizi.

Dejas mākslu līdzšinējos Edinburgas mākslas svētkos reprezentējis pašu zemes balets, bet šogad pirmo reizi izņēmuma kārtā aicināts arī Vācijas latviešiem pazīstamais Parīzes Elīzejas lauku balets, kas ar labām sekmēm pagājušā sezonā viesojās vairākās vācu pilsētās. Tas arī ir vienīgais ārzemnieku balets, kas drīkstēs izcilajā sarīkojumā piedalīties.

Programmā bez tam paredzētas arī labāko kultūrfilmu izrādes, tā izvēršot šos svētkus par koncentrētu cilvēces gara sniegumu parādi.

Filmu chronika

Anglijas filmu karaļa Artura Renka organizācija, pateicoties par atsaucību, kādu viņa filmas guvušas vācu kino publikā, nākamajos astoņos mēnešos sūtīs uz Vāciju savus izcilākos aktierus. Tātad Vācijas kino apmeklētājiem būs izdevība vaigu vaigā redzēt tādas „zvaigznes" un patiesi lielus māksliniekus kā Laurensu Olivjē Margaretu Lokvūdi, Patriciju Roku, Filisu Kalverti, Džēmu Mēsonu, Stjuartu Grendžeru u. c.

Metro-Goldwim-Mayer sabiedrība jūlija vidū Itālijā sāks uzņemt krāsu filmā H. Senkeviča romānu „Qua vadis". Filma izmaksāšot ne mazāk par 6 milj. dol.

Ingrida Bergmane saistīta galvenajai lomai filmā „Ādams un Ieva", ko paredzējusi uzņemt kāda Holivūdas filmsabiedrība.

Marlēna Dītricha Holivūdā tēlos galveno lomu filmā „Zilais eņģelis", ar kuŗu viņa pirms 20 gadiem kļuva slavena.

ASV universitātes vēlas studēt ap 500 latviešu

Patīkamu satraukumu latviešu studentu saimē radīja ziņa, ka DP studentiem izredzes iegūt stipendijas studiju nobeigšanai ārzemju universitātēs. Šim nolūkam līdzekļus sagādāja World Student Relief (WSR) nodaļas dažādās zemēs. ASV solīja sagādāt vietas 1500, Kanāda 50, Holande 40, Anglija 20 studentiem, bez tam bija cerība šajā akcijā iekļaut arī Austrāliju un citas zemes. Studentu izvietošanu kārto International Student Service (ISS).

Šī nodoma praktiskā izpilde tomēr atdūrās uz dažādiem šķēršļiem, kas iecerētos skaitļus lika reducēt, kaut vēl arvienu pastāv cerība, ka pēc pirmo stipendiātu nokļūšanas nozīmētajās universitātēs, tiem ar personīgu ietekmi izdosies iegūt atbalstu jauniem pretendentiem.

Jau vairākus mēnešus Vācijā uzturas WSR pārstāvis J. S. F. van Hoogstratens, kas saņem, kārto un nosūta tālāk studentu lūgumus. 26. jūnijā van Hoogstratens ar manāmu nepatiku informēja LSCS prezidija pr-di, ka dažas studentu grupas mēģinājušas viņu apiet, saņemtās anketas nosūtot tieši uz ASV u. c., no kurienes tās atkal nonākušas viņa rokās.

Vislielāko neskaidrību radījusi ASV akcija, jo dažādās konfesijas stipendiju sagādes iespēju centās izmantot pašreklāmai. Būdami neziņā par rezultātiem, studenti iesniedza lūgumus vairākās vietās. Vēlāk noskaidrojās, ka arī šeit ir viena un tā pati akcija un iesniegtie lūgumi beidzot sanāk vienkopus. ASV akcijā lūgumus iesnieguši vairāki tūkstoši DP studentu, no kuriem apm. 500 latvieši. Pašreiz ienāk pirmās pozitīvās atbildes. Pēc LSCS ziņām, tādas jau saņēmuši 15 latvieši.

3. jūnijā uz Ķelni bija aicināti 5 latviešu un 35 citu tautību studenti. Oksfordas universitātes profesors Michaels Forsters, klāt esot militārās pārvaldes izglītības kontrolierēdnim Mr. Perraudinam, WSR pārstāvim J. S. F. van Hoogstratenam un Church World Service (CWS) pārstāvim mācītājam Jongam, izraudzīja kandidātus studiju turpināšanai Anglijā. Pārbaudē galveno vērību veltīja angļu valodas zināšanām. Patreiz Anglijā ir brīvas 8 vietas, bet ir cerība, ka līdz rudenim izdosies vietu skaitu palielināt uz 20.

Vācijā patreiz uzturas arī Toronto universitātes profesors Markus Longs, kuŗa uzdevums ir izraudzīt studentus studiju turpināšanai Kanādā, kur patreiz ir iespēja novietot 20—25 studentus.

Tuvākā laikā sagaidāmas tuvākas ziņas par studiju turpināšanas iespējām Holandes universitātēs, kur stipendijas piešķirs tikai uz vienu gadu, tāpēc izredzes vienīgi vecāka kursa studentiem.

Austrālijas valdība paziņojusi, ka viņa DP studentus labprāt atbalstīs tikai pēc līgumā paredzētā laika nostrādāšanas.

Vismazākās izredzes studijas turpināt citu zemju universitātēs ir medicīnas, tautsaimniecības un juridiskās fakultātes studentiem, bijušiem kaŗavīriem (Kanādā!) un tiem, kas vecāki par 27 gadiem; izņēmuma gadījumos pielaidīs līdz 30 gadiem.

Uz vecās Eiropas gara šūpuli — Parīzi!

Ilona Leimane nolēmusi iekārtoties dzīvei Francijā

Cauri rakstāmmašīnu klaboņai, telefona zvaniem, cauri cilvēku valodām un nācēju un gājēju soļiem, redakcijā skan lietišķa, monotona balss — tāda, kāda pa laikam ir cilvēkam, kas nerunā, bet diktē. Tā ir Ilona Leimane—viešņa no franču joslas. Tā ir viņas balss un tas ir viņas romāns, kam viņa vēl steidz dot pēdējo slīpējumu — mašīnrakstītājas pirksti noņirbina vārdu pēc vārda un tad vienā brīdī viss ir padarīts.

Sakat, ko gribat, — tas ir neikdienišķs notikums. Lūk — vispirms cilvēks rada. Dažreiz mēdz domāt, ka rakstnieks raksta ar sirds asinīm vai vismaz ar sarkanu tinti, ar ziloņkaula spalvas kātu un nopūderējies kā Balzaks, ar melnas kafijas tasi pie kreisās rokas un lielu runci aiz pleca. Bet tā bija, varbūt, kādreiz. Tagad rakstnieks dara savu darbu tāpat kā skolnieks vai grāmatvedis — ar koka spalvas kātu; vai arī nodiktē romānu mašīnrakstītājai. Taču tas nemazina brīža nozīmīgumu. Tas ir tik pat izšķirīgs kā tajā Mikelandželo gleznā, kuŗā dzīvība pārlec kā elektriska dzirksts no Radītāja pirksta uz jaunekļa roku.

Otrkārt — ne visi vairs redzēsimies. Tādi brīži palikuši atmiņā lielā skaitā, tā ir trimdas bagāža, ko nesam līdzi jau no Latvijas. Vācijā tādu pienācis laba tiesa klāt. Un nu arī šis: Ilona Leimane laikam gan pēdējo reizi elpo Nekaras tveicī Eslingenas putekļos. Viņa nolēmusi iekārtoties uz dzīvi — kur? Ne jau Austrālijas slimnīcas kopējas istabiņā, ne Kanadas mājkalpotājas kambarī, ne Amerikas debesskrāpju ielā. Bet Parīzē. Viņa dosies uz Parīzi. Drīz. Varbūt ir jau prom. Tur, kur mīt gleznotājs Jānis Cielavs, kur dzīvo Tālivaldis Ķeniņš, kur apmeties Jānis Suchovs — vai maz atceramies visus šos vārdus no Rīgas? Tas ir vecās Eiropas gara šūpulis, tradiciju glabātājs, mūžam jaunās dzīvības devējs — Parīzes gaiss, kas savaldzinājis arī Vilkaču mantinieces autori.

„Kādi ir jūsu nākotnes nodomi?"

„Šādas lietas nevajag vārdā saukt," atsaka rakstniece, „tā nav māņticība, bet nerakstīts dzīves likums. Dzīvosim — redzēsim."

Taču ir lietas, kas jau pavirzījušās tik tālu, ka ir vārdā saucamas. Lūk — jaunais, tikko nodiktētais romāns ir Mātes cilts, kuŗa fragmenti jau lasīti gan Vācijas, gan Zviedrijas latviešu presē un kas drīzumā iznāks grāmatā. Tas ir nepilnu 200 lappušu biezs manuskripts — cildinājums un slavas dziesma sievietei, kas mēŗa laikos izmirušai zemei atdod dzīvību. Kad māte kļūst veca un pagasts noriko viņai ik nedēļu apmešanos pie sava saimnieka, vecā sieva neapmierināta iet pie pagasta kungiem sūdzēties: „Tie tak visi mani dēli, negribu krauties viņiem kaklā."

Bet tas nav viss — pirms došanās svešumā Ilona Leimane cer redzēt grāmatā arī savu jauno dzejoļu krājumu Ugunsputns. Tie ir tikai 30 izlasīti, jūtu lirikas, pārdomu un tēlojumu caurausti pantu mākslas paraugi, kam ik uz trim pievienota pa grafikai. Bet tās nav ilustrācijas. Tās būtiski papildina, izskaidro un noapaļo dzejoļu iekšējo satvaru. Un autors ir latviešiem maz pazīstamais, bet lietuviešu kultūras pasaulē izcilais mākslinieks Vitauts Kasiulis — arī Parīzes gaisā izplaucis talants, gleznotājs un grafiķis. Dzejoli par pulksteni, kas skaita laiku, viņš, piemēram, izsaka triju ritmisku, pamazām gaistošu sieviešu tēliem, darīdams to tik moderni, tik neparasti mūsu apstākļiem, kuŗos vēl kavējamies pie pārdzīvotām formām un izteiksmes līdzekļiem grafiskajā mākslā, ka šie zīmējumi būtu saprotami tikai gurmāniem un kollekcionāriem. Mums nav bijis laika sekot mākslas ceļiem pēckaŗa Eiropas gara pasaulē.

„Vai cerat kaut ko izdot arī franču valodā?"

„Varbūt — kādreiz," saka dāma ar koši zilu lentu apvītajiem, ugunssarkanajiem matiem. „Valodas pārmaiņa vēl nebūt neatļauj tajā māksliniecīski brīvi izteikties. Un tulkojums — tas vairs nav tas. Bet — dzīvosim — redzēsim."

Eiropa, un īpaši Parīze, kur Ilona Leimane trimdas laikā paguvusi ciemoties ne vienu vien reizi, rakstniecei šķiet būtiski nepieciešama — ne tikai viņai vien, bet vispār māksliniekam, kas savu radīšanas darbu grib turpināt uz tiem pašiem pamatiem, no kādiem veidojies viņa talants.

„Tā nav ne romantika, ne jūsmošana," atvadīdamās saka rakstniece, „tā vienkārši ir auglīga atmosfaira, kuŗā milzums ierosinājumu un tradiciju mudina uz jaunām idejām un atraisa spēkus."

Viņa apmetīsies rue de Seine, tanī pašā namā, kur savu intensīvo dzīvi vada Aija Bertrane. Varbūt viņa šobrīd jau soļo par Ponts des Arts.

S.

KULTŪRAS CHRONIKA

Kamermūzikas ansamblis The Latvian trio (V. Ziedonis, Dz. Treimanis, V. Hekmanis) savā pēdējā koncertā Augsburgas America House izpelnījies kā publikas, tā preses atzinību un aicināts koncertēt otrreiz 15. jūl. Programmā bez agrāk spēlētā Valtera Pistona trio vēl ietilpst Brāmsa trio c-molla un Dvoržaka „Dumki-trio".

Pēteris Aigars, kuŗš trimdas laika lielāko daļu pavadīja Giftenē, tagad pārcēlies uz Blombergu, pievienojoties turienes kuplajam latviešu gara darbinieku pulkam.

Vinstons Čerčils, kā zināms, vaļas brīžos cītīgi nododas glezniecībai. Kādā izsolē Londonā viņš nesen pārdevis savu gleznu „Zilā telpa". Šis ir pirmais gadījums, kad bijušais angļu premjers pārdod savu darbu, un tas ienesis viņam 5250 dolāru, ko autors novēlējis YWCAi. Gleznu ieguvis kāds Brazilijas laikrakstu izdevējs.

JA SĀP GALVA VAI KĀJĀS REIMATISMS, — JĀPĀRBAUDA MUGURKAULS

Jauns dziedniecības veids, kas novērš triekas sekas

Amerikāņu speciālā literātūra nesen sniedza plašu cilvēka ķermeņa kritiku: tas pārāk atbilstot tādu dzīvnieku ķermeņa konstrukcijai, kas staigā četrrāpus. Cilvēka mugurkauls esot pārāk nespēcīgs un tādēļ nepiemērots ķermeņa pārvietošanai horizontālā stāvoklī. Bez tam arī cilvēka iekšējie organi esot vairāk „piekārti" nekā patiesi stabili nostiprināti organismā. Dzīvniekiem, turpretim, iekšē[illegible] atrodoties līmeniskā stāvoklī un tā tad novietoti blakus viens otram. Cilvēka ķermenī organi atrodas viens zem otra un bieži noslīd un pārvietojas, kas rada traucējumus viņu darbībā.

Šī kritika atgādina, ka daudzās cilvēku kaitēs un slimībās vainīgas ķermeņa konstrukcijas nepilnības. Bieži nevis baciļi, bet kaulu bojājumi, traucējumi muskuļu un saišķu funkcijās, iedarbojoties uz attiecīgiem nerviem, rada sāpes un iekaisumus.

Zinātne, būdama nodarbināta ar neskaitāmām citām problēmām, ilgu laiku nebija pievērsusi mugurkaula funkcijām pienācīgo vērību. Tikai kopš neilga laika, kamēr medicīnā pasākts uzlūkot cilvēka ķermeni kā vienību, izvairoties no pārāk dziļas speciālizēšanās, mugurkauls gūst arvien vairāk nozīmes dažādu slimību cēlonības noskaidrošanā. Īpaši svarīgs ir tas apstāklis, ka mugurkauls ir vienīgā sistēma cilvēka ķermenī, kurā nervi stiepjas starp kustīgiem locekļiem — skriemeļiem.

Kā jau tas zinātnē bieži gadījies, arī šajā gadījumā laji — nespeciālisti bijuši tie, kas atgādinājuši mugurkaula izcilo nozīmi cilvēka veselībā. Runa ir par tā sauktiem hiropraktiķiem, kuŗiem ir pašiem savas slimību dziedināšanas metodes un kuŗu nozīmi mediķi — speciālisti līdz šim kategoriski noraidīja. Tā, piemēram, Šveicē, šiem hiropraktiķiem ilgus gadus bija jādarbojas slepeni, viņus uzlūkoja par ārstu darba kavētājiem, un, kad pacēlās jautājums par viņu darbības legalizēšanu, izraisījās dzīvas debates, kas beidzās ar tautas nobalsošanu Ženēvas, Cīriches un Lucernas kantonos. Pieminētās vietās tauta vēlējās, lai hiropraktiķu darbību atļautu oficiāli. Taču viņiem jāpierāda, ka tiem ir speciāla izglītība, bet par tādu Šveice savukārt atzīst tikai īpašos ASV institūtos iegūtās zināšanas.

Hiropraktiķi deklarē, ka daudzas slimības, kuŗu iemesli līdz šim nebija noskaidroti, patiesībā ceļas no pārvērtībām mugurkaulā. Šīs pārmaiņas hiropraktiķi konstatē, iztaustot mugurkaulu īpašiem roku tvērieniem, un, lai novērstu jebkādas šaubas, kontroles pēc attiecīgās vietas vēl nofotografē ar rentgena stariem. Taisni pēdējais apstāklis panācis, ka arī daudzi no līdz šim skeptiskajiem ārstiem sākuši pievērst nopietnu vērību hiropraktiķu darbam.

Hiropraktikā, tā tad, nelieto ne medikamentus, ne injekcijas, ne arī tā ieteic pacientiem kādu no medicīnā pazīstamajām „kūrēm". Vienīgie ārstniecības līdzekļi, kas ir hiropraktiķa rīcībā, ir viņa īpašie roku tvērieni, viņa īpašā ārstniecības technika, ko parasti dēvē par „adjustements", pie kam šīs manipulācijas dziedina cilvēku pārsteidzoši vienkāršā kārtā. Hiropraktika prasa rūpīgas studijas, tā kļuvusi jau par zinātnisku metodi, un tās pratējiem jābūt ar ļoti plašām un rūpīgām zināšanām medicīnā. ASV šajā ziņā atrodas tālu priekšā citām zemēm, un sadarbība starp ārstiem un hiropraktiķiem ir pilnīga.

No slimībām, ko šis Eiropā tik maz pazīstamais ārstniecības veids spēj dziedināt, vispirms minama paralize, arī bērnu triekas seku gadījumos, bezmiegs, migrena, nervu iekaisumi, astma, sāpes krustos, locekļu un muskuļu reimatisms, išiass un t. s. krika. Taču šie ir tikai nedaudzi piemēri. Hiropraktiķu uzgaidāmās telpās Šveicē, nemaz nerunājot par ASV, kur pašreiz darbojas ap 20.000 hiropraktiķu, sastopami slimnieki, kas sūdzas par traucējumiem kuņģa darbībā, sliktu sirds darbību, chronisku saaukstēšanos u. t. t. Taču dziedināmi ir tikai tie gadījumi, kad slimību izsaukušas minētās pārmaiņas mugurkaulā. Pacienti, pārliecinājušies par to, kādi no parastiem medicīnā lietojamiem līdzekļiem viņiem neder, ar to dod pirmos svarīgos pieturas punktus hiropraktiķim diagnozes uzstādīšanai.

Pārmaiņas mugurkaula struktūrā, ja tās nav mantotas iedzimtības ceļā, parasti ceļas modernās mūsu laikmeta dzīves ietekmē. Arodi, kas saistīti ar lielu smagumu nešanu, ilgstošu stāvēšanu kājās, tāpat cietās asfalta ielas, gulēšana pārāk mīkstās gultās bieži ir mugurkaula defektu cēloņi. Šveice šim jautājumam piegājusi visai rūpīgi. Šajā pavasarī izdotajā grāmatā Ženēvas ārsts Dr. Illijs konstatē, ka klasiskā emigrantu zeme izdevusi 50 reiz vairāk līdzekļu par reimatisma, nekā par tuberkulozes dziedināšanu. Dr. Illijs apzīmē reimatismu par tautas sērgu un konstatē, ka īstenībā reimatisku slimību nemaz nav, bet liela daļa no šīm kaitēm saistās ar defektiem mugurkaulā. Viņš tādēļ ieteic pievērst īpašu vērību bērnu un jauniešu kaulu sistēmas normālai attīstībai. Viņš ir arī tajos ieskatos, ka tā sauktās „augšanas sāpes", ko pazīst īpaši ne gluži veselie bērni, ir cēloniskā sakarā ar pārmaiņām mugurkaulā.

Strīds ap Gerharda Hauptmaņa literāro mantojumu

Kāds nejaušs gadījums pēkšņi sacēlis putekļus ap Gerharda Hauptmaņa atstāto literāro mantojumu. Proti — Bodenes ezera, Mainavas salā, kā zināms, Zviedrijas protektorātā iekārtota kultūras vērtību krātuve, kas pieietama arī publikai. Šī institūta uzdevumā zviedru princis Lennarts Bernadots griezies pie Gerharda Hauptmaņa piederīgajiem — viņa kundzes un dēla, kas, saskaņā ar testamentu, ir šī mantojuma likumīgie īpašnieki, ar priekšlikumu — nodot mantojumu minētās krātuves rīcībā, ierīkojot salā Hauptmaņa piemiņas archīvu. Mantinieki šo piedāvājumu strupi noraidījuši. Šis apstāklis devis vielu plašiem uzbrukumiem presē mātei un dēlam, apvainojot viņus mantojuma piesavināšanā, jo testamentā Hauptmans bijis noteicis, ka tas izlietojams vācu tautas labā. Šādi gadījumi, kad piederīgie, būdami materiāli ieinteresēti, noklusē testamenta noteikumus, kultūres vēsturē nav reta parādība un īpaši Francijā noveduši pie skandalozām tiesas prāvām. Sagaidāma spraiga polemika arī Gerharda Hauptmaņa atstātā literārā mantojuma lietā, jo, pretēji vācu rakstnieka sena drauga Hilsena apgalvojumiem, Hauptmaņa mantinieku advokāts pasvītro, ka mantojums neesot izšķērdēts.

„Piedodiet, ministra kungs, bet uzvarētāja ir tā otra..."

Vai atrasts mūžīgās jaunības eliksīrs?

Priekš divi gadiem 80 g. vecais anglis Semjuels Teilors Ailvortā atrada kādu savas vecāsmātes recepti, ar kuŗas palīdzību esot iegūstama mūžīga jaunība. Sirmgalvis ķērās pie darba: savāca daudzu pasugu zāles, vārīja tās trīs stundas, tad pielika triju citronu sulu un nedaudz austrāliešu medus, iemalsīja virā raugu, ļāva nakti atdzist, nosmēla putas un sapildīja pudelēs.

Tikko Teilors šo dziru sāka lietot, tūdaļ kļuva redzami panākumi. „Nākamgad man būs 85 gadi," tagad saka vecais vīrs, un viņam jātic. Ārsti ir neizdibināmas mīklas priekšā, jo Teilors tiešām kļūst jaunāks: viņa gluži baltie mati kļūst tikko manāmi sirmi, un redzamas jau dažas brūnas šķipsnas. Pirms divi gadiem viņš tikko spēja aizvilkties no vienas telpas otrā, tagad viņš soļo trīs reizes nedēļā 25 km uz Londonu un to pašu gabalu atpakaļ, būdams pie tam vesels un mundrs. Bet pats trakākais, kas ārstus galīgi pārsteidza: Teiloram aug jauni zobi, kamēr līdz šim viņam mutē vairs nebija neviena. Ir skaidrs, ka vecajā vīrā notiek kāds medicīnai pilnīgi nepazīstams dīvains process, kas spēj cilvēku atjaunot. Teilors tomēr liedzas atklāt sava „brīnumu eliksīra" sastāvu, jo tas esot ģimenes noslēpums. (b)

Ar pieri sienā

Grēze Meijere no Milveikijas ASV pieprasījusi laulības šķiršanu. Savu iesniegumu tiesai viņa pamatojusi ar apgalvojumu, ka viņas vīrs vairāk rūpējoties par savu suni nekā viņu. Tiesa atzina Grēzes M. prasību par pietiekami pamatotu un šķīra laulību ar nosacījumu, ka suns paliek vīram.

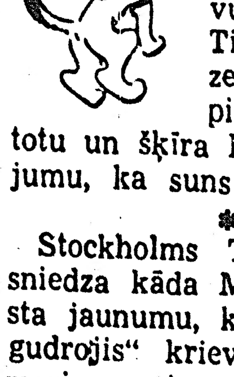

*

Stockholms Tidningen nesen sniedza kāda Maskavas laikraksta jaunumu, ka naktspodu „izgudrojis" krievs Vasiljevs Tamarinovs, jau trīs gadus pirms Amerikas atklāšanas. Var jau būt, tikai kapitālistisko caru apspiesti krievi nevarēja izgudrojumu patentēt un triecientempā attīstīt tālāk. Atmiņā nāk kāda augstāka sarkanarmijas virsnieka vēstule, kuŗu viņš drīz pēc Latvijas pirmās okupēšanas rakstījis paziņām uz Maskavu. Virsnieks ar dzīvi Rīgā bija ļoti apmierināts, tikai 7 istabu dzīvoklis Raiņa bulvārī neesot „kultūrāli" iekārtots. Nevarot lāgā nomazgāties, jo pārāk bieži esot jāvelk aukla, lai tecētu ūdens...

RADIO CEPURE

Uzņēmumā redzamā tropu ķivere ir jaunākā ASV radio rūpniecības sensācija, kas dod iespēju katram pastaigājoties dzirdēt savu iemīļoto programmu. Par 7,95 dolāriem šo divspuldžu uztvērēju ar iebūvēto rāmja antenu un galvas klausulēm var lietot līdz 50 km no raidītāja. Radio cepuri sevišķi iemīļojuši pusaudži, kas jau paguvuši nodibināt „marsiešu biedrības" pēc Buka Rodžersa un citām nākotnes filmām.

Jauns brīnumārsts Vācijā

Konnersreitas Terēzei Neimanei, kuŗa spējot darīt brīnumus un dziedināt slimniekus no grūtām kaitēm, nesen — gan tikai filmā pēc Verfeļa noveles — pievienojās Bernadete, un tagad abām sievietēm piebiedrojies arī kāds brīnumārsts — Vācijas pilsētiņas Herfordas iedzīvotājs Bruno Grēnings. Arī viņa speciālitāte ir dziedināt kroniskas un parastiem medicīnas līdzekļiem nedziedināmas kaites, un vēl tikai priekš nedaudz nedēļām vācu prese ziņoja par divi gadījumiem, kuŗos Grēnings savas neikdienišķās spējas apliecinājis daudzu cilvēku klātbūtnē. Herfordas brīnumārstam izdevies atdot kustības spēju kādam bērnam, kas līdz tam laikam bijis paralizēts, un atjaunot redzes spējas kādam vecākam vīram, kas zaudējis acu gaismu priekš vairākiem gadiem. Grēnings — cilvēks ar mākslinieciski sacirtotiem gaŗiem matiem, asu profilu un stingru acu skatu — apgalvo, ka viņa spējās neesot nekā pārdabiska, bet viss noslēpums pastāvot viņa dziļajā reliģiozitātē un ticībā savām sekmēm.

Grēninga popularitāte pieaugusi ārkārtīgi ātri un, kā ziņo vācu prese, mazajā Ziemeļreinas-Vestfāles pilsētiņā pēc viņa palīdzības lūdzot jau līdz 10.000 apmeklētāju dienā. Viņa panākumi pēdējās dienās vēl vairojušies sakarā ar jauniem brīnumdarbiem, un Vācijas ārsti nostādīti sarežģītas problēmas priekšā, taču līdz šim vēl kavējas ar atzinumu, tāpat Minchenes archibīskapa ordināriāts, no kuŗa sagaida tā viedokļa deklarāciju, līdz šim vēl klusē. Toties aktīvi sākušas rīkoties iestādes un kancelejas. Tā Ziemeļreinas-Vestfāles ministru kabinets ierosinājis pieprasīt no Grēninga pierādījumus, ka viņam tiesības praktizēt, vai arī aizliegt darboties. Tā kā Grēningam medicīniskas izglītības nav un nav arī attiecīgas iestādes, kuŗas kompetencēs būtu atļaut brīnumdarīšanu, iespējams, ka Grēningam, gluži kā filmā Bernadetei, savi brīnumdarbi būs jāpārtrauc paklausot iestāžu pavēlēm. Tā Herfordas pilsētas valde jau paguvusi aizliegt Grēningam turpmāk nodarboties viņa dziedniecības praktiķa amatā. Kā zināms, Vācijā šāds arods pastāv un tam ir daudz piekritēju. Lai izvairītos no šiem iestāžu žņaugiem, Grēnings nodomājis ierasties Minchenē. Grēninga dzimtajā pilsētā pa to laiku iedzīvotāju saviļņojums viņa prakses aizlieguma dēļ kļuvis tik liels, ka tie sākuši izturēties draudīgi pret pilsētas iestādēm. Grēninga piekritēji saslēgušies īpašā vienībā, kas izdevusi skrejlapas ar brīnumārsta attēlu un parakstu — „Bruno Grēnings palīdz cietējai cilvēcei".

Grēnings paskaidrojis preses pārstāvjiem, ka savu ierašanos Minchenē viņš saistot ar pārbaudījumiem, kuŗos Minchenes ārstiem būšot iespēja pašiem savām acīm pārliecināties par viņa spējām.

Nodevība sarkanarmijā

ASV sāk apjaust, kas bija un ko gribēja ģen. Vlasovs un viņa ROA

Kad pagājušā pavasarī divi jauni krievu lidotāji ar tukšiem bencina tankiem nolaidās kādā amerikāņu aerodromā pie Vīnes un, plati smaidīdami, baltgetrotiem MP skaidroja: „Ai ruskij pilot", amerikāņiem radās jauns pierādījums, ka sarkanarmijā nebūt viss nav labākajā kārtībā. Tagad šie abi lidotāji — Barsovs un Pirogovs — ir Kansas štata jaunpilsoņi, un viņu balsis reizēm dzirdamas ASV raidījumos Padomju savienībai. Starplaikā vēl vismaz pusducis krievu lidotāju meklējuši patvērumu pie rietumniekiem. Pēdējais bija kāds jauns krievu leitnants, kas no Rīgas aerodroma pacēlās modernākajā strūklas iznīcinātājā un nolaidās Zviedrijā. Arī viņa stāsts, kas pa daļai parādījās turienes presē, bija līdzīgs iepriekšējiem. Tas ne ar ko neatšķīrās no apmēram 14.000 ziņojumiem, kas šodien glabājas ASV un angļu okupācijas iestāžu skapjos Rietumvācijā. Tie visi ir sarkanarmijas dezertieŗu izteikumi par apstākļiem un morāli Staļina kaŗapulkos.

„Plain Talk" maija izdevumā atrodams vērtējums par pretestības kustību sarkanarmijā. Tas skaŗ arī Vlasova armijas likteni, un pirmo reizi dod spriedumu, kas pilnīgi pretējs līdzšinējiem amerikāņu ieskatiem par sabiedrotajiem pašā Krievijā, ja izceltos kaŗš ar Padomju savienību.

Ka sarkanarmija ir spēcīgākais pretboļševiku pereklis, to pēc ASV militāro ziņu analizētāju uzskatiem pierāda ROA — Vlasova armijas vēsture. Šī padomju ģenerāļa dzīve līdz pat 1942. gada pavasarim, kad viņš krita vācu gūstā, bija veltīta sarkanarmijai. No boļševiku revolūcijas asinspirts Vlasovs iznāca ar pulkveža dienesta pakāpi. Viņš studēja Frunzes kaŗa akadēmijā, kur viņa klases biedrs bija ģenerālis Gregorijs Žukovs. Kad sākās kaŗš ar Hitleru, Vlasovs atradās padomju virspavēlniecības štābā ar ģenerālleitnanta uzplečiem. Viņš bija tas, kuŗa komandētā 2. armija atturēja ģenerāļu fon Boka un Guderiana ofensīvu pie Maskavas vārtiem. Ja toreiz Maskava būtu kritusi, teica Hitlera ģenerāļi Nirnbergas prāvā, Padomju savienība, laikam, būtu sabrukusi. Ļoti iespējams, ka Staļins, kas tāpat kā Hitlers sava režīma pēdējās dienās, stūrgalvīgi palika aplenktajā pilsētā, no tās vairs nebūtu izkļuvis. Vlasovs izglāba Staļinu. Viņam piešķīra Ļeņina ordeni, godināja par Vissavienības dižvaroni un nosūtīja 1942. g. sākumā uz Ļeņingrādas fronti.

Vēl šodien nav skaidrības, vai Vlasovs pats pārgāja pie vāciešiem, jeb viņu tiešām sagūstīja. Pēc vienas versijas Vlasovs pats pieteicies kādā vācu bataljona štābā, pēc otras viņš kontuzēts atrasts guļam kādā zemnīcā pēc lielāka vācu caurrāviena. To arī laikam nenoskaidros. Toties tālākais stāsts par Vlasovu un viņa armiju ir pietiekami dokumentēts visos sīkumos.

1942. g. jūnijā Vlasovs Budlera ielā Berlīnē parakstīja līgumu ar vācu virspavēlniecību. Ģenerālis Keitels viņam nodeva Hitlera pilnvaru organizēt Krievijas atbrīvošanas armiju, kuŗas divīzijas cīnītos kopā ar vāciešiem pret sarkanarmiju. Kā to amerikāņu avoti tagad apstiprina, Vlasovs toreiz vāciešiem pietiekami skaidri licis saprast, ka viņš neatbalstīs nacionālsociālisma režīmu un tā politiskos mērķus, bet visiem līdzekļiem cīnīsies tikai par Staļina imperijas gāšanu.

„Katrā gadījumā ROA bija ļoti pretkomūnistiska. Tās dzinējspēks bija antikomūnisms, nevis pronacisms," saka „Plain Talk". Vlasovs neizšķīrās par cīņu pret komūnismu tādēļ, ka Staļins nebūtu pietiekami novērtējis viņa spējas. Vlasova rīcību nevar izskaidrot arī ar slavas vai goda kāri. Visu to viņam bagātīgi bija devis Kremlis. Vlasovs savu paktu ar Hitleru parakstīja tikai nolūkā gāzt padomju režīmu, t. i. Staļina diktātūru, lai atbrīvotu krievu tautu no boļševiku verdzības. Uz to norāda arī pats Vlasova kustības apzīmējums — ROA — Krievijas atbrīvošanas armija.

Ģen. Vlasovs ar saviem mērķiem un centieniem nebija vienīgais sarkanarmijas virsnieks, kam Staļina vārds sadzinis asinis galvā. Pietiek atcerēties viņa štāba sastāvu. Štāba priekšnieks bija ģenerālmajors Truchins, kam tāda pat pakāpe bija bijusi pirms krišanas vācu gūstā. ROA aviācijas priekšnieks bija ģenerālmajors Malcevs, bij. sarkanarmijas Tālo austrumu armijas pulkvedis. Vlasova propagandas šefs bija ģenerālmajors Jeļinkovs, galvenais inspektors bija ģenerālmajors Mališkins, kam bija visaugstākās goda zīmes un tāda pat pakāpe sarkanarmijā. Pirmās Vlasova divīzijas komandieris bija ģenerālmajors Meandrovs, 2. divīziju komandēja ģen. Zverevs, Vlasova izlases pulka komandieris bija pulkvedis Sakarovs, viņa galvenais adjutants pulkvedis Kromiadi—gruzīns no tuvākās Staļina apkārtnes.

Šis sarkanarmijas zieds savu galveno štābu ierīkoja sākumā Dabendorfā pie Berlīnes. Divi gadi vēlāk, kad Vlasova armija bija jau sasniegusi 1 milj. vīru, Vlasova galvenais štābs pārcēlās uz Karlsbadi. Lai gan vlasovieši nesāja vācu armijas uniformas, savās zīmotnēs tie rotājās caristiskās Krievijas baltsarkanzilajām krāsām. Vlasovieši paturēja visas agrākās sarkanarmijas dienesta pakāpes, viņu runa, pat izturēšanās un ārējās paražas ne ar ko neatšķīrās no sarkanarmijas tradicijām, bet tie savā garā bija pārliecināti Staļina pretinieki.

Tāpat kā padomju prese kopš Vlasova krišanas gūstā 1942. gadā ne ar vārdu nepieminēja šo nepatīkamo gadījumu, tā arī tagad vēl 5 gadus pēc otrā pasaules kaŗa beigām, nav parādījusies neviena grāmata vai plašāks apcerējums par Vlasova armiju. Lai gan angļiem un amerikāņiem, tāpat kā krieviem pašiem, archīvos atrodas vissīkākie materiāli, tie netiek publicēti. Tam ir savs iemesls. Padomju savienībā atklātība nedrīkst uzzināt, cik milzīga nodevība varēja izaugt sarkanarmijas rindās, angļiem nav nekādu tiešu iemeslu Vlasovu cildināt, bet amerikāņi līdz šim kautrējās izrunāt ROA vārdu, jo ar to saistās viena no lielākajām kļūdām, kādas amerikāņi pielaida savas militārās uzvaras noslēgumā Eiropā.

ROA bija labi organizēta, pilnīga armija. Tās gaisa spēki vien aptvēra 3000 pirmšķirīgu lidotāju. Visi šie ļaudis nāca no krievu kaŗa gūstekņu nometnēm, kur viņus izraudzīja Vlasova komisijas. Cīnīties pret Staļinu pieteicās pat tādi Padomju savienības varoņi kā majors Antilevskis un majors Bīškovs — abi pazīstamākie „Staļina sarkanie ērgļi", kas katrs bija notriekuši desmitiem ienaidnieku gaisa kaujā. Viņi Egerā apmācīja krievu lidotājus rīkoties ar vācu lidmašīnām. ROA izlūkošanas un propagandas daļa bija tik labi organizēta, ka vācieši, neraugoties uz visu gluži dabīgo nenovīdību un neuzticību, tur sūtīja apmācīt arī savus aģentus, īpaši Vlasova spiegu skola Nr. 6, kas atradās Marienbādē, pag. kaŗā paveica gluži neticamus darbus. Starp citu ROA spiegi atradās arī maršala Žukova galvenajā štābā un Hitleram piegādāja visus krievu ofensīvu plānus. Tie bija īsti un būtu varējuši vairākkārt glābt atkāpjošās vācu armijas, ja Hitlera „ģeniālās pavēles" nebūtu visskaidrākās lietas saputrojušas.

Kad Vlasovs bija savācis 1 miljonu vīru, vācu virspavēlniecība darīja visu, lai panāktu šīs kustības aizliegšanu. Īpaši par to cīnījās Himlers. Tāpat Ostlandes ministrs Rozenbergs vairākkārt draudēja demisionēt, ja „boļševikiem atļaušot tālāk organizēties vācu uniformās". Vlasovs piedzīvoja smagas krizes. Viņu divreiz pat apcietināja un atstāja mājas arestā, bet tad stāvoklis frontēs viņu glāba. Vāciešiem Vlasova kaŗaspēku vajadzēja. Bez tā cīņa nebija iedomājama. Kā tas Nirnbergas prā-

Norijams foto aparāts nosaka kuņģa slimības

Life ziņo par jauna veida foto kameru, kas izgatavota ASV kuņģa slimību noteikšanai. Lai gan pati ideja nav jauna, tikai pēc 20 gadiem beidzot izdevies pagatavot lietojamu modeli, kas mazāks par dāmu lūpu zīmuli, viegli norijams un dod skaidrus uzņēmumus. Līdzšinējās „norijamās kameras" lielāko tiesu nebija lietojamas tādēļ, ka kuņģa sulas aizsmērēja objektīvu. Slimniekam reizē ar kameru jānorij arī tievs vads, kuŗa galā atrodas spuldze. Ārsts pa šo vadu groza arī kameru un pēc kārtas uzņem kuņģa sienas, atklājot visus iespējamos jēlumus, audzējus vai gļotādas pārveidojumus. Lai dabūtu pietiekoši skaidrus uzņēmumus no visām kuņģa sienām, slimniekam papildus pa barības vadu kuņģī pūš gaisu, to izplēšot. Ārsti sagaida, ka jaunā kamera ļoti atvieglos kuņģa slimību noteikšanu un ārstēšanu.

—ests.

Štutgarte gaida lielo cīņu, bet Vimbledonā cīņas beigušās

JAUNĀKIE SPORTA NOTIKUMI

Rietumvācijas meistars Borussia Dortmund pusfinālā pārspēlē 4:1 uzvarot slavenā Friča Valtera vienību 1. FC Kaiserslautern, kvalificējusies Vācijas futbola meistarības finālcīņai ar VfR Mannheim. Šogad tātad finālā sacentīsies vienības, kas līdz tam agrāk vēl ne reizi nebija tikušas, bet Borussia meistarības beigu spēlēs vispār nekad nav piedalījusies. Taču pēc lietpratēju atzinuma, kā viena, tā otra ir labākās no astoņām meistara goda tīkotājām un finālā iekļuvušas pelnīti. Nākamā svētdiena vislielākās galvas sāpes tomēr sagādā Vācijas futbola komitejai, jo, kaut Štutgartes stadions spēj uzņemt 90.000 skatītāju — gandrīz tikpat daudz kā Vembleijas stadions, kur notiek Anglijas futbola kausa finālš — biļešu gribētāju ir vairāk nekā 500.000. Tādēļ, kad pirmdienas rītā sākās oficiālā biļešu pārdošana, uz to jau no iepriekšējās pēcpusdienas gaidīja liela laužu rinda, un līdz pirmdienas vakaram visas brīvpārdošanā laistās biļetes bija pārdotas. Katrā ziņā svētdien viena stāvvieta melnajā tirgū maksās milzu naudu, jo jau Dortmundas—Kaiserslauternas spēlē Minchenē viena trepju pakāpiena cena ārpus sētas bija DM 15.—. Tie ir labākie pierādījumi, cik populārs Vācijā kļuvis futbols, jo kad 1903. g. Vācijas meistara laurus pirmo reizi izcīnīja VfB Leipzig spēlē noraudzījās tikai ap 200 skatītāju.

Kaut gan sākumā likās, ka neamerikāņi neoficiālajās tenisa pasaules meistarsacīkstēs Vimbledonā spēs iedragāt amerikāņu hegemoniju, tomēr tas neizdevās, — no pieciem tituliem tikai vienu ieguva neamerikāņi. Kungu vienspēlē uzvaru izcīnīja 27 g. v. kalifornietis Teds Šreders, sīvā cīņā finālā pievеicot čechu Drobniju, kas iepriekšējās spēlēs pārliecinoši bija ticis galā ar visiem pretiniekiem. Dāmu vienspēlē uzvarētāja kļuva pagājušā gada meistare Luize Brova, gūstot uzvaru pret savu tautieti Osborni-Diponu; abas pārī uzvarēja arī dāmu bubultspēlē. Dāmu piemēram sekoja arī Gonzaless ar Parkeru, uzvarot kungu dubultspēlē, un vienīgi Dienvidāfrikas pārstāvju Sameres-Stērdžesa uzvara jauktā dubultspēlē spēja pārtraukt amerikāņu triumfu. Iespējams, ka Vimbledonas izcilākajiem spēkiem Šrederam un Drobnijam tās bija pēdējās amatieru cīņas, jo abi saņēmuši fantastiskus piedāvājumus no profesionālo menedžeriem.

Spējīgais vācu vidusdistanču skrējējs Ulcheimers svētdien Frankfurtē veica 800 m starptautiski ievērojamā 1:51,0 min. laikā, bet citus divus gada labākos sasniegumus Dienvidbavārijas meistarsacīkstēs reālizēja Štegers tāļlēkšanā 7,23 m (3. labākais Eiropā) un Luters 200 m — 21,6 sek.

Vieglatlētikas korespondencsacīkstes Valkā

13. g. v. MEITENE SKRIEN 100 m 14,1 SEK.

Pirms gaīgas latviešu jaunatnes un sportistu saimes izklīšanas visos pasaules vējos, latviešu YMCA/YWCA vadība vēl rīko korespondencsacīkstes vieglatlētikā ar nolūku kaut cik aizpildīt lielo tukšumu nometņu sporta dzīvē, kas iestājās jau pēc naudas reformas, un emigrācijas ietekmē vēršas vēl arvien plašumā. Sacensību mērķis ir arī jaunu talantu meklēšana un, kā jau sacīts, jaunatnē, jo šīs sacensības ir vienībām, kādēj svarīgs ir katrs sasniegums — kaut individuālā konkurencē tas arī būtu vājš.

Emigrācija smagi skārusi arī jauno Valkas sportistu saimi, bet jāpriecājas, ka Valkas „lielo" sporta garu palicis kā mantojums Valkas jaunatnei un tā jākonstatē, ka tikko aizbraukušo vietā aug jauni un spēcīgi vietnieki. Par talantīgu notiekti jāuzskata 13 gadus vecā Regina Roga, kas 100 m veica 14,1 sek. un pēc īsa treniņa tai sagaidāmi teicami rezultāti arī augstlēkšanā un tāļlēkšanā, un arī 14 gadus vecais Edvīns Zikmanis, kas augstlēkšanā primitīvā technikā veica 1,53 m un 1500 m, bez sevišķas piepūles, 5:01,2 minūtēs. Teicami arī 13 g. v. N. Potulovas rezultāti. Pēc labi ievadītās sezonas, mazs lūzums iestājies K. Upenieka sasniegumos.

Pirmajā korespondencsacīkšu gājienā valcenieši startēja 3 grupās un atsevišķās grupās sasniedza šādu punktu skaitu: meiteņu „B" grupā (1933. g. dz. un jaunākas — R. Roga, N. Potulovs, I. Knēgere un R. Fišere) 2573 p. sieviešu grupā 3065 p. un vīriešu grupā 6840 punktus. Visās grupās startēja pilnas vienības un sacensību labākie rezultāti, kopā ar iepriekš izvestajām pārbaudes sacīkstēm, ir šādi: Meitenēm un sievietēm: 60 m skr.: M. Iesaliņa 8,9 sek., D. Bērziņa 9,0, R. Roga 9,1, N. Potulova un A. Upenieke 9,5 sek., I. Knēgere 9,6. 100 m: R. Roga 14,1 sek., M. Iesaliņa 14,9, D. Bērziņa 15,3. Tāļlēkšanā: R. Roga 3,95, M. Iesaliņa 3,92, T. Purviņa 3,80 N. Potulovs 3,74, A. Upenieke 3,71, I. Knēgere 3,51 m. Augstlēkšanā: M. Iesaliņa 1,25, R. Roga 1,19, N. Potulova 1,18, R. Fišere 1,10 m. Lodes gr.: D. Bērziņa 8,35, A. Upenieke 7,61, M. Iesaliņa 6,80, T. Purviņa 6,73, R. Roga 6,56 m. Diska meš.: D. Bērziņa 28,32, T. Purviņa 22,61 M. Iesaliņa 19,86. Šķēpa meš.: D. Bērziņa 21,11 T. Purviņa 16,87, A. Upenieke 15,62, N. Potulova 15,29. Bezbola bumbiņas (150 g) meš.: R. Fišere 32,00, N. Potulova 29,81, I. Knēgere 28,96 m. Vīriešiem: 100 m: A. Gaiķis 12,6, A. Fišers 13,2, 400 m: G. Zodiņš 61,1 sek. 1500 m: K. Upenieks 4:23,8, E. Zikmanis 5:01,2, V. Neļķe 5:14,4. Tāļlēkšanā: K. Upenieks 5,76, A. Asara 5,57, A. Gaiķis 5,35. Augstlēkšanā: E. Zikmanis 1,53. Lodē: G. Krautmanis 11,52, V. Rumbens un A. Dikerts 10,39. Diska mešanā: G. Krautmanis 31,55, A. Asara 30,15, A. Dikerts 29,44.

P. Neilands Nirnbergas apriņķa meistarsacīkstēs vieglatlētikā izcīnīja 1. vietu lodes grūšanā ar 13,31 m. K. Upenieks nestartēja. A. L.

IGAUNIS LIPS APDRAUD AMERIKĀŅA MORISA PASAULES REKORDU DESMITCĪŅĀ

Igaunis Heino Lips, kura pagājušā gada desmitcīņā sasniegtie 7780 punkti bija sezonas labākais varējums, jau pašā vasaras sākumā pirmajās sacīkstēs Tērbatā reālizējis vēl lieliskāku 7845 p. rezultātu, kas ir tikai par 55 p. mazāk nekā amerikāņa Boba Morisa Berlīnes olimpiskajās spēlēs varētais fainomenālais pasaules rekords. Lipa rezultāti atsevišķās disciplīnās rāda viņa neparasto vispusību: 100 m — 11,3 sek., tāļlēkš. — 6,13 m. lodē — 16,18 m, augstl. — 1,70 m, 400 m — 50,2 sek., 110 m barj. — 15,4 sek., disks — 47,55 m, kārtslēkš. — 3,50, šķēps — 61,96 m, 1500 m — 4:45,0 min. Veseli četri no šiem Lipa divās dienās sasniegtajiem rezultātiem — lodē, 400 m, 110 m barj. un diskā ir labāki par Latvijas rekordiem.

Arī Londonas olimpisko spēļu uzvarētājs 18 g. v. Bobs Matiass ASV meistarsacīkstēs sasniedzis krietnu 7556 p. rezultātu, kas ir ievērojami labāks nekā viņa olimpiskais sasniegums (7139) un labākais ko pēc Morisa pasaules rekorda un sudraba medaļas ieguvēja Berlīnē Klarka (7601 p.), kāds amerikānis spējis. Zīverta Vācijas rekords ir 7824,5 p., bet pagājušās sezonas labākais sasniegums pieder izcilajam tāllēcējam Luteram ar 6691 p.

Pasaules sporta laukumos

ASV meistarsacīkstes vieglatlētikā atkārtoti pierādīja, ka amerikāņiem ir neizsmeļamas rezerves. Startēja 9 olimpisko sacensību uzvarētāji, bet ASV meistara godā tika vienīgi Vitfilds 800 m skrējienā, veicot savu speciāldistanci 1:50,5. No „olimpiskajiem" zaudētājos bija arī Patons, Dilards un „17 metrinieks" Tompsons lodē. Jaunie ASV meistari: 100 un 200 m Stenfilds 10,3 un 20,4; 400 m Rodens 46,4; 800 m Vitfilds 1:50,5; 1500 m Tvoneis 3:52,6; 5000 m Vilds 14:40,9; 3000 m šķēršļu skrējienā Stone 9:31,0; 3000 m soļošanā Henrijs Lauks 13:34; 110 un 200 m barjēros Diksons 13,8 un 22,6; 400 m barjēros More 51,1; tāļlēkšanā Brians 7,56; augstlēkšanā Philipps 2,00; kārtslēkšanā Richards 4,36; trīssolī Brians 14,90; diskā Gordins 53,17; šķēpā Biles 67,76; lodē Fuks 17,43! un vesera mešanā Feltons 53,80

Vācijas vieglatlēti progresē ar katru sacīksti. Pēdējo divu nedēļu izcilākie sasniegumi: 300 m Likes 21,8; 800 m Arands 1:52,8, Ulcheimers 1:53,8, Audorfs 1:54,4; 3000 m Kaindls 8:31,2, Eitels 8:31,8, Eberleins 8:35,2; kārtslēkšanā Stiķks 3,92; veserī Volfs 55,57 (pašreiz trešais pasaulē, aiz Nemeca (Ung.) 57,93 un Kanaki (Pad. sav.) 56,13.

Pasaules boksa meistara godā, Džo Luisam brīvprātīgi un, neuzvarētam no troņa nokāpjot, atkal ticis nēģeris. Čikagā Džo Luisa sarīkojumā, gan tikai 22.000 skatītāju klātienē, ringā kāpa divi melnie vīri Valkots un Čarles. Valkots, kas jau divas reizes nesekmīgi bija mēģinājis boksa karaļa kroni atņemt Luisam, arī šoreiz zaudēja savu 9 gadus jaunākam pretniekam 15 vienmuļos gājienos pēc punktiem. Abi cīnītāji katrs saņēma 53.857 dol. Lietpratēju atzinums — Čarles vēl ne tuvu nav sasniedzis Luisa spējas. **Eiropas meistarsacīkstēs amatieriem** Oslo uzvarējuši sākot ar mušas svaru: Kasperžaks (Polija); Zudas (Itālija); Bataila (Francija); Kulags (Īrija); Torma (Čechoslovakija); Paps (Ung.); Segni (Italija); Bene (Ung.). Valstu vērtējumā Italija ar 11 p. ir pirmā vietā un tad ar 10 p. Francija un Ungārija.

Starptautiskā peldēšanas savienība atļāvusi Japānai piedalīties starptautiskās sacīkstēs. Vācijas labākais peldētājs, Eiropas rekordists Herberts Kleins, pašreiz guļ Minchenē slimnīcā, lai operētu nieru akmeņus.

Riteņbraukšana atmaksājās! Fausto Kopī, uzvarētājs sacensībā „šķērsām Italijai", godalgā un starpdistanču prēmijās saņēmis 2 milj. liru. Kopī vēl saņems krietnu summu no fabrikas, ar kuras divriteni viņš brauca un riepu fabrikanta.

41 miljons skatītāju apmeklējuši 48./49. gada futbola meistarnosaukuma izcīņas spēles Anglijā. Līdzšinējais apmeklētāju rekords pārspēts par apaļu miljonu.

Rīgas futbola vienība „Daugava" Pad. sav. meistarnosaukuma izcīņā spēlējusi ar Stalino 1:1 neizšķirti. Vadībā ir Maskavas Dinamo ar 20 p. 2. v. Ļeņingradas Senits 19 p.

Starptautiskā olimpiskā komiteja piešķīrusi speciālu diplomu Šveices vidējo distanču skrējējam Dr. Paulim Martinam, kas kā vienīgais vieglatlēts pasaulē piedalījies 5 olimpiskās spēlēs.

Soņai Henī, pusgada laikā jau otro reizi nozagts kažoks 50.000 dol. vērtībā.

Arī ASV sāk aizvien vairāk interēsties par Eiropas futbolu. Jāņu dienā uz ASV aizbrauca Milānas futbola kluba vienība (šogad otrā vietā meistarībā) 18 spēlētāju sastāvā, lai demonstrētu amerikāņiem eiropejisku spēli.

Nodevība sarkanarmijā . . .

vā tika liecināts, Vlasovs viegli būtu varējis savākt no gūstekņu nometnēm 3 miljoni kaujas spējīgu krievu cīņai pret Staļinu, ja vien vācieši viņam to būtu atļāvuši.

Bet Himlers bija pret to. Rozenbergs cīnījās sakostiem zobiem, lai diskriminētu ROA un tās mērķus. Par bīstamāko pierādījumu Ostlandes ministrs Hitleram citēja ziņojumus, ka visur, kur austrumu frontē vlasovieši gājuši uzbrukumā, sarkanarmieši padevušies un dezertējuši bez cīņas. Šiem ziņojumiem pievienojās arvien biežāk pilnīgi pretējie — ka vlasovieši veselām rotām un pulkiem pārgājuši sarkanarmijas pusē. Pēdējam apstāklim vienīgais tiešais iemesls bija Rozenberga politika ieņemtajos apgabalos. „20. gadsimteņa mita" autors, protams, to nepieminēja.

Vlasova pēdējās dienas ir dziļa traģisma pilnas. Pēc tam, kad vlasovieši ar izmisuma sparu cīnījās rietumu frontē, atvairīdami sabiedroto invāziju, jo viņi saprata, ka anglosakšu uzvara tieši veicinās arī Staļina uzvaru, Vlasova beidzamās kaujas risinājās ap Prāgu. Apgalvo, ka Vlasovs esot kādu laiku cerējis izlauzties uz Jugoslaviju, lai pievienotos ģen. Michailovičam. Pēdējais viņa darbs bija Prāgas atbrīvošana no vāciešiem. Čechi toreiz vlasoviešus saņēma neaprakstāmām gavilēm, bet tad paši nobijās par savu pārskatīšanos, Puķes un karogi bija domāti „atbrīvotajai sarkanarmijai", kuŗu toreiz, lai cik neticami un ironiski tas šodien liktos, gaidīja ar lielu ilgošanos. Vlasovs atkāpās uz rietumiem un 1945. g. 5. maijā padevās 7. amerikāņu armijai 20 km rietumos no Prāgas. Amerikāņu tankā viņu noveda uz Petona štābu. Tāpat laba tiesa viņa tuvāko līdzstrādnieku pieteicās amerikāņu vienībām. Visiem viņiem bija illūzijas, — kaut ko citu viņu prāts nespēja aptvert, vai sirds negribēja ticēt — ka amerikāņi un angļi viņus pasargās no Padomju savienības. Notika pretējais. Pēc tam, kad Vlasovs un viņa štaba vīri bija izprašņāti un iztaujāti un viss, ko amerikāņu un angļu slepenā dienesta virsnieki vēlējās zināt, bija sakārtots vairākos biezos aktu vākos, Vlasovu un viņa līdzcīnītājus izdeva Padomju savienībai.

1946. g. 1. augustā TASS oficiāli ziņoja, ka ģen. Vlasovs un 10 viņa līdzstrādnieki notiesāti kā nodevēji ar nošaušanu. Sods tanī pat dienā izpildīts. Politbirojs gādāja, lai par Vlasovu runātu pēc iespējas mazāk. Viņa vārdu sarkanarmijā nedrīkst pieminēt. Ārzemēs kominforma aģenti centās rietumu sabiedroto štabos un pārvaldēs visur radīt iespaidu, ka katrs, kas cīnījies kopā ar Hitlera armijām, ir bijis nacionālsociālistu kalps un savas zemes nodevējs. Cik lieli panākumi bija šai propagandai, to labi zina katrs DP.

Tāpēc tagad ar sevišķu interesi jākonstatē, ka ASV sabiedriskā doma, ko tik lielā mērā veido amerikāņu prese, sāk runāt par Vlasovu pavisam citā tonī. Daži izdevumi atzīst, ka Vlasova kustība nav beigusi pastāvēt, ka vlasovieši tagad izklīduši visā pasaulē, vai arī no Vācijas turpina savu cīņu pret Staļina impēriju.

„Stāsti, ko šie ROA vīri katrs piedzīvojis un tie fakti, uz kuŗiem šie stāsti dibināti, liecinā par to, raksta „Plain Talk", ka rietumu pasaulei eventuāla kaŗa gadījumā taisni šajā un tamlīdzīgās kustībās slēpjas varens militārais sabiedrotais. Vlasova ROA ar sastingusi piektā kolonna sarkanarmijas ķermenī."

—ests.

Mūsu mīļais filistrs

Dipl. Ing. **Kārlis Brants**

dzim. 1888. g. 16. martā, miris 1949. g. 27. jūnijā Hanavā.

Apbedīts 30. jūnijā Hanavas kapos.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Tālaviešu saime

Mūsu mīļais

inženieris **Kārlis Brants**

dzimis 1888. g. 16. martā Smiltenē
miris 1949. g. 27. jūnijā, Hanavā

Kad draugu žēli apraudam
Un svešā zemē noguldām,
Tad draugam solāmies:
mēs tomēr nemirsim nekad,
jo stipra mūsu latvju ciltsl

8850 latviešu būvrotas komandieris un
un dalībnieki.

B. un K. Rozes
Angliski-latviska vārdnīca

464 lappuses, ar fonētisko izrunu. Pielikumā naudas vienības, svari, mēri utt. Anglijā un ASV, iesieta DM 7.—

B. un K. Rozes
Latviski-angliska vārdnīca

680 lappuses, iesieta DM 9.—.

Šīs ir plašākās vārdnīcas no latviešu uz angļu un otrādi, kādas pašlaik ir.

Dabūjamas nometņu grāmatnīcas un pie K. Rozes, (13b) Augsburg, Hessenbachstr. 29 1/8. (89)

IRO Starptautiskais meklēšanas dienests, Arolsenā, meklē:

Kamillu Georgevsku, dzim. Koševņikovu, dz. 1887. g. 11. 8. Viļņā, pēd. ziņas no nespējnieku patversmes Lobozicā, Čechoslovakijā; Zigrīdu Joffi, dzim. Kindermani, dz. 1906. g. 14. 6. Rīgā, evakuēta no Rīgas uz Dancigu-Oliveue un tālāk; Nikolaju Jurjevu, dz. 1922. g. 9. 7. Liepājā, dzīv. Liepājā, mobilizēts vācu armijā; Vladimiŗu Jurjevu, dz. 1890. g. 15. 7., dzīv. Liepājā, bijis kapteinis uz kuģa, kas uztrējis satiksmi starp Liepāju un Gdiņu; Alfonu Kašu, dz. 1916. g. 4. 4. Baltinavas pag., pēd. ziņas no Bērentas Pomerānijā; Pēteri Kašu, dz. 1914. g. 25. 5. Baltinavas pag., mobilizēts armijā; Skaidrīti Kreicbergu dz. 1927. g. Aucē, deportēta uz Vāciju, pēd. ziņas no Hamburgas; Annu Ramšu, dz. 1927. g. 15. 6. Saldū, 1944. g. dzīv. Saldū; Verneru Rogu, dz. 1913. g. 10. 3. Ilūkstes apr., pirms kaŗa jūrnieks uz zviedru kuģa. it kā gatavojies braukt uz Austrāliju.

Valsts spiestuve Ļeņingradā iespiedusi partijas vajadzībai 120.000 eksemplāru krievu valodā Hitlera „Mein Kampf."
(Radio ziņa)

Lielais skolotājs: „Biedri, uzdodu jums brīvprātīgi iesēgties sociālistiskā sacensībā, studēt un apgūt manus visjaunākos rakstus!"

Argentīnieši dzen pēdas Hitleram Buenosairesas jūrmalā

Aloiza Klišāna raksts Latvijai

Dienvidamerikas presi pašlaik nodarbina kāda Argentīnas žurnālista ziņa, ka Adolfs Hitlers ir dzīvs un uzturas Argentīnā. Šī ziņa, ko pirms pāris nedēļām sensacionālā ietērpā sniedza viens no izplatītākiem Argentīnas nedēļas žurnāliem, Dienvidamerikā radījusi lielu uztraukumu, un kaut gan pagaidām trūkst jebkādu noteiktāku pierādījumu, simti tūkstoši Dienvidamerikā tic, ka tā ir patiesība.

Jūnija sākumā žurnāls sniedza sava speciālkorespondenta rakstu: „Es redzēju Hitleru Argentīnā".

Pirmais raksts gan radīja interesi un satraukumu, bet to vēl uzņēma ar neticību. Taču otrs raksts, ko sniedza nedēļu vēlāk ar virsrakstu: „Es runāju ar Hitleru Argentīnā" jau atrada lielāku ticību. Tagad ar šo jautājumu nodarbojas ne tikai Dienvidamerikas prese, bet tematu pārņēmuši arī Savienoto valstu laikraksti, sniedzot savu Argentīnas korespondentu aprakstus.

Pēc pirmās versijas, 1945. g. kādā pavasaŗa naktī Buenosairesas lidlaukā nolaidusies kādas svešas valsts lidmašīna. Lidlaukā tajā laikā neesot bijis nevienas nepiederīgas personas. Lidmašīna apstājusies vienā malā, kur uz to jau gaidījis slēgts automobilis. No lidmašīnas izkāpušas trīs personas — Adolfs Hitlers, Eva Braun un lidotājs. Visi trīs iekāpuši mašīnā un aizbraukuši uz zemes iekšieni.

Pēc otras versijas, kas ir vairāk izplatīta, Hitlers ieradies Argentīnā 1945. gada jūnija vidū zemūdenē. Tā piestājusi Mar del Plata līcī. Šajā līcī atrodas Argentīnas ziemas osta, tāpēc tur nav bijis neviena cilvēka. No zemūdenes izkāpušas piecas personas, starp tām viens bijis tērpies pelēkā mētelī, gājis smagiem soļiem, kā slimnieks, un vienu roku nesis saitē.

Daudzi argentīnieši apliecina, ka sastapuši Hitleru vairākkārt pludmalē un zina stāstīt, ka Hitlers ar saviem pavadoņiem apdzīvojot kādu vientuļu vasarnīcu netālu no jūras krasta. Hitlers vairs nenēsājot raksturīgās ūsas, bet bieži guļot jūras krastā un sauļojoties. Kādu dienu Hitleru pludmalē sastapis dežūrējošais policists un ziņojis par to savai priekšniecībai, bet dažas dienas vēlāk pie policista ieradušies vairāki eiropieši un viņu aizveduši.

Amerikāņu žurnālists, sniedzot rakstu par savām Hitlera meklēšanas gaitām Argentīnā, piebilst, ka viņš līdz šim Hitleru vēl neesot sastapis, bet ja Hitlers patiešām būtu Argentīnā, tad viņš te varot justis tikpat labi vai pat vēl drošāk nekā Vācijā.

Al. Klišāns.

Venecuēlā, jūnijā.

VĒL LEPOJAS AR SS FORMAS TĒRPU

„Die Welt" (30. 6.) ziņo, ka beļģu nacionālsociālistu vadītājs un SS vienības „Valonija" komandieris Leons Degrels, kuŗu pirms divi gadiem Beļģijā aizmuguriski notiesāja uz nāvi un par kuŗu klīda baumas, ka viņš ar Degralosa vārdu Spānijā ir orķestra diriģents, īstenībā uzturās Argentīnā, kur nupat Buenosairesā nofotografējies uz viesnīcas terases pilnā SS uniformā. Tajā pašā laikā kādā Parīzes apgādā iznākusi viņa grāmata „Krievijas kaŗagājiens 1941—1945". Kā Degrels tās priekšvārdā apgalvo, Hitlers viņam savā laikā aizkustinātā balsī esot teicis: „Ja man būtu dēls, tad es vēlētos, ka viņš būtu tāds kā jūs." (b)

Andr. Ozoliņa grāmatnīca,
(24b) Eutin/Holst., DP Camp,
skolām piedāvā:

1. Mālkalna, Ķīmiju ģimnaz.	DM 5.—
2. Tēvu valodu, las. grām. 3. un 7. kl. à	DM 4.—
3. Dabas mācību 4. un 5. kl. à	DM 3.—
4. Dabas mācību 7. kl.	DM 5.—
5. Brēmaņa, Sich. Schritte, II — 5. kl.	DM 2.—
6. Brēmaņa, Sich. Schritte, III — 6. kl.	DM 4.—
7. Brēmaņa, Sich. Schritte, IV — 7. kl.	DM 3.50
8. Ramaņa, Tēvu val. māc. 2. un 4. kl. à	DM 2.—
9. Gaides, Latv. val. māc. 6./7. kl.	DM 3.—
10. Poginas, A Course of English (Zviedr. izdev. kursiem un pašmāc.)	DM 6.—

Bez tam: Matēmat. 7. kl.; Fiz.-Siltums; ābece Vieglā gaita; Vispār. vēst 7. kl.; Lutera Mazais katķisms; Lokaitiesi, mežu gali (175 t. dz.); Skolēnu koŗi (60 dz.) utt. (70)

Visplašākā māc. grāmatu izvēlei

A. AUGSTUMS Foto-Vervielfältigungsanstalt (20a) Dedelstorf-Lager, über Wittingen

pieņem grāmatu, manuskriptu un formulāru pavairošanu fototechnikā. Mērenas cenas, ātrs darbs.

Dabūjamas sekojošās grāmatas:

1. J. Siliņš „Psicholoģija un loģika"	DM 6.—
2. Rokas grāmata celtniecībai, iesieta	DM 8.—
3. Prof. I. Cizarēvičs „Ievads analizē"	DM 6.—
4. Prof. A. Ķešāns „Ievads kvalitātīvā ķīmiskā analizē"	DM 8.—
5. Doc. K. Zalts „Vektoru rēķini"	DM 4.50
6. A. Paegle „Mērniecība"	DM 8.—
7. Dr. V. K. Matiuss „Latviešu-angļu vārdnīca", iesieta	DM 6.—
8. 5 zīmju logaritmu un citu lielumu tabulas ar pielikumu	DM 3.—
9. O. Akmentiņš „Pie tumšās robežas", jaunizdevums ar Eola, Bērtuļa Bedeiča, Skaŗmušas u. c. feļetonistu rakstiem par trimdas presi; H. Berga šarži	DM 0.60

Nosūta, saņemot iepriekš samaksu, vai uz pēcmaksu, pierēķinot pasta izdevumus. Grāmatu tirgotājiem 20% atlaide. (93)

DAUGAVAS VANAGU GRAMATNĪCA
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.
Vienmēr krājumā visi trimdas izdevumi.
Pieprasiet katalogu.

Atrasti slepeni dokumenti par Maskavas plānoto Lielmaķedoniju

Atēnas (D). — Arzemju presē jau kopš kāda laika parādījās ziņas, ka Padomju savienība plāno nibināt Lielmaķedoniju, kurā ietilptu Grieķijas, Bulgārijas un Jugoslavijas apgabali. Maskavā šo informāciju kategoriski atsauca, norādot, ka ziņas izplata rietumu imperiālisti, lai kaitētu krievu un grieķu labajām attieksmēm. Tagad iegūti jauni pierādījumi, kas pierāda Maskavas divkosību.

Izdarot ofensivu Gramosa kalnājā, grieķu nacionālās armijas rokās kritusi komūnistu slepeni dokumenti, kas uzieti viņu pamestajā galvenajā mītnē. Tie liecina, ka 27. martā Vitsi pakalna apkaimē notikusi slepena sanāksme, kurā likti pamati jaunai organizācijai, lai iedzīvinātu Lielmaķedonijas plānus. Šis organizācijas — kas nosaukta par maķedoniešu komūnistu partiju — ģenerālsekretārs ir kāds nepazīstams bulgārs vārdā Michails Maliovs.

Slepenajā sanāksmē piedalījies arī grieķu komūnistu vadonis Cachariadess, kas apsolījis savu atbalstu jaunajai Maķedonijas valstij, lai gan tajā paredzēts ietilpināt arī Grieķijas apgabalus uz ziemeļiem no Olimpa kalna. Bulgāru komūnists Kaladzievs sanāksmes dalībniekiem licis saprast, ka Lielmaķedonijai pievienos arī Vardaru, kas tagad skaitās Jugoslavijas territorija. Plānotajā valstī ietilptu 3 miljoni iedzīvotāju, lai gan tikai puse no viņiem ir maķedonieši.

Vai Maskavai izdosies šo plānu reālizēt, tas, protams, ir cits jautājums. Nav jāaizmirst, ka tam pretosies kā grieķu, tā bulgāru un jugoslavu komūnisti. Ja nu tomēr Kremlim laimēsies nodibināt Lielmaķedoniju, Padomju savienība ar to iegūs trīs labumus: pieeju Vidusjūrai ar Salonikiem par galveno bazi, vājinās Tito režīmu, atņemot Jugoslavijai vienu daļu territorijas, un pievienos savam blokam Albāniju, kas tagad ir izolēta un sasniedzama vienīgi pa jūras ceļu.

Simts kaŗa kuģu liela armāda Biskajas līcī

Londona (D). — Pirmdien sākās Lielbritanijas un rietumu unijas valstu lielo kaŗa flotes manevru pēdējā daļa. Jau sestdien Dienvidanglijas ostā Penzangā ieradās Holandes princis Bernhards un Briseles pakta valstu ģenerālštāba pr-ks feldmaršals Montgomerijs. Pirmdienas agrajās rīta stundās vairāk nekā 100 kaŗa kuģu lielā armāda pa Lamanšas kanāli devās uz Biskajas līci. Ta to laiku britu un franču kreiseŗi izdarīja šaušanas apmācības.

Svētdien beidzās kombinētie aviācijas manevri, kuŗos piedalījās britu, amerikāņu un holandiešu lidmašīnas. Sestdien notika jauns lieluzbrukums Londonai. Bumbvežu viļņi pēc tam sadalījās 2 daļās un devās uz Lielbritānijas ziemeļu rūpniecības apgabaliem. Pēc manevriem britu iznīcinātāju komandieris preses pārstāvjiem izteicās, ka angļu turbolidmašīnas ir labākās pasaulē. Tās varot mierīgi sacensties arī ar amerikāņu supercietokšņiem.

KAŖŠ IR NENOVĒRŠAMS, — APGALVOJIS PAD. SAVIENĪBAS MINISTRU PREZIDENTA VIETNIEKS

No Ungārijas izbēgušais bijušais finanču ministrs Niaradi laikrakstam „Saturday Evening Post" atstāstījis kādu sarunu ar Pad. savienības ministru prezidenta vietnieku Dekanosovu, kas notikusi pirms viena gada uz kāda Donavas tvaikoņa. Dekanosovs bijušajam ungāru valstsviram izteicies: „Kaŗš vēlreiz būs. Acumirklī nē, bet trīs gadu laikā katrā ziņā. Tad tas būs nenovēršams, — nenovēršams, es saku. Kaŗu iesāks rietumu valstis, jo tās baidās no padomju varas. Sav. valstis sagatavo aizsargāšanās kaŗu, un, kas uz mums attiecas, tad līdz 1951. gadam mēs tam būsim gatavi."

Niaradi tālāk izteicies: Pad. savienību cerot, ka nākamajos divi gados tās rīcībā Ungārijā būs 1,8 milj. vīru stipra satelītu armija. Pad. savienība apbruņojot visas savā ietekmē esošās Austrumeiropas tautas, lai gan miera līgumos tas noliegts.

Sarunas nobeigumā ar amerikāņu laikrakstu bijušais Ungārijas finanču ministrs teicis, ka tas, vai krievi līdz 1951. g. kaŗu tiešām sāks, esot tikpat daudz atkarīgs no Atlantijas pakta un Maršala plāna iedarības, kā arī no tādiem nenoteicamiem faktiem kā Staļina drīzās nāves un amerikāņu atombumbas monopola paturēšana nākotnē.

NOVĒRSTI TIEŠIE KRIZES DRAUDI MĀRCIŅAI

Jauna maksāšanas kārtība Maršala plāna valstīm

Parīze (G). — Maršala plāna valstu saimniecisko ministru konferencē Parīzē panākta jauna vienošanās par tirdzniecisko maksājumu kārtošanu. Preču apmaiņa starp šīm valstīm bija nonākusi strupceļā, kaut produkcija atsevišķās valstīs stipri pieaugusi. Preces krājās noliktavās vai bija jāpārdod uz parāda. Lielas grūtības jautājuma kārtošanā sagādāja arī Anglijas nevēlēšanās pazemināt savas mārciņas pašreizējo kursu. Jaunais nolīgums ir kompromiss un panākts pateicoties beļģu pretimnākšanai ASV vēstnieka Everela Harimena radikālam priekšlikumam.

Anglijas finanču ministrs sērs Stefords Kripss, viņa franču kollēga Moriss Peče, Īrijas ārlietu ministrs un 15 citi Eiropas kabineta locekļi 8 stundas sasprindzināti gaidīja uz beļģu ārlietu ministra Spāka tālsarunu iznākumu ar savas valdības attiecīgajām iestādēm Briselē Debates konferencē bija nonākušas šajā drāmatiskā stāvoklī pēc tam, kad atklāti pasakot, ka lieta grozās ap Maršala plāna glābšanu, Harimens bija aicinājis Beļģiju darīt faktiski daudz vairāk, nekā tā bija paredzējusi sarunām sākoties. Pēc tam, kad 18 valstis bija izteikušas gatavību ziedot jaunajā saimniecības gadā vienu daļu no Amerikas dotajiem līdzekļiem beļģu eksporta veicināšanai, kas pēc iepriekšējiem aprēķiniem iztaisa ap 150 milj. dolāru, Beļģija izšķirās par 87,5 milj. dolāru ilgtermiņa kredītiem uz 25 gadiem Lielbritānijai, Francijai un Holandei Savienotās valstis Beļģijai no savas puses bez tam dod vēl 112,5 milj. dolāru Maršala palīdzības plāna ietvaros. Harimens bez tam apņēmies izgādāt Beļģijai atļauju šīs „papilddevas" izdošanai ne tikai pašā Amerikā, bet arī citās zemēs pēc savas izvēles.

Šī jaunā kārtība nozīmē, ka Beļģija tagad varēs iepirkt ne tikai vairāk preču, bet ka paplašināsies arī preču apgrozība starp Beļģiju un pārējām Rietumeiropas zemēm, kas ir viens no Maršala plāna pamatnoteikumiem. Pašlaik bija radies tāds stāvoklis, ka Beļģija Amerikai jau bija parādā 200 milj. dolāru, bet pārējās Eiropas valstis atkal bija iepirkušas par 400 milj. dol. preces Beļģijā, kas vēl nav samaksātas. Tagad šīs vecās lietas varēs tikt kārtotas, pie kam vēl panākta vienošanās, ka Beļģija samaksu no saviem parādniekiem vairs neprasīs „cietajos" ASV dolāros, bet pieņems arī „mīkstās" Rietumeiropas devizes — angļu mārciņas, franču frankus, holandiešu guldeņus.

Pirmie kommentāri par jauno līgumu uzsveŗ, ka tas ir reāls solis līdzšinējo tirdzniecības barjeru atcelšanai Eiropā un brīvas saimnieciskas konkurences atjaunošanai. Sevišķi angļu prese apsveic domstarpību izbeigšanos starp Lielbritāniju no vienas un ASV ar Beļģiju no otras puses. Apsveicama arī vienošanās, ka Maršala plāna valstis savstarpējos maksājumos turpmāk vairs strikti neturēsies pie principa, ka maksājumi kārtojami tikai dolāros un ka tās šādā kārtā tuvojušās vietējo valūtu atzīšanai starptautiskos darījumos.

Sunday Times, visumā apsveicot vienošanos, tomēr to atzīst tikai par pārejas laika kompromisu, kas papildināms ar nopietnākiem pārkārtojumiem Anglijas pašas saimniecībā un vispirms valsts budžetā. Saprotams, ka šie pārkārtojumi nedrīkstētu nelabvēlīgi atsaukties uz līdzšinējās produkcijas līmeni, jo tad tie izsauktu arī algas pazemināšanu, kas nozīmētu jauna burvju loka radīšanu. Observer izsaka oriģinālo domu, ka nolīgums par saimniecisko maksājumu jauno kārtību ievērojami samazināšot plaisu starp valstīm, kas līdz šim dievināja tikai dolāru, un tām, kuŗās šo dolāru parasti bija visai maz. Atkāpšanās no dolāra principa pie tam šoreiz nenozīmējot atteikšanos no sadarbības ar ASV. Taisni otrādi, šīs operācijas gala mērķim jābūt Rietumeiropas saimnieciskā līmeņa pacelšanai līdz stiprākā darījuma partneŗa, t. i. ASV līmenim preču sadalē starp patērētājiem.

Franču un beļģu laikraksti ziņu par vienošanos Parīzē sniedz zem virsrakstiem: Maršala plāna glābšana, Beļģija palīdz saviem parādniekiem, Atvieglojies Anglijas smagais stāvoklis dolāru jautājumā. Tīri politiskās aprindās pirmie kommentāri ir tādi, ka līdz ar saimnieciskās krizes tiešo draudu novēršanu uzlabojušās arī tagadējās angļu valdības izredzes. Ja pag. nedēļas beigās arvien noteiktāki runāja par iespējamu koalicijas valdību Anglijā, tad tagad laikam gan Etlija valdībā līdz jaunajām vēlēšanām pārmaiņu nebūs. Sērs Stefords Kripss izrādījies par labu kalkulētāju ne tikai saimnieciskos aprēķinos, bet ar savu elastīgo un šoreiz neparasti piekāpīgo taktiku izdarījis pakalpojumu arī savai partijai. Sagaidāms, ka angļu un amerikāņu tiešās saimnieciskās attiecības sērs Kripss pārrunās arī ar ASV finanču ministru Snaideru, kas jau ieradies Parīzē.

Ārkārtīgs sausums Rietumeiropā un ASV

Londona (F). — Rietumeiropā un Sav. valstīs vairākas nedēļas no vietas valda nepiedzīvoti liels sausums. Lielbritanijā dažās vietās lietus nav lijis jau veselu mēnesi. Izžuvušas visas akas, kāpēc uz turieni ūdeni piegādā auto cisternās. Lielā sausuma dēļ aizgājusi bojā gandrīz visa Portugales kartupeļu un kukurūzas raža. Apdraudēta arī Beļģijas agrā raža un Italijas kvieši. Šveicē tāds sausums nav piedzīvots vairāk nekā simts gadu. Pag. svētdien daudzās Rietumeiropas galvaspilsētās ēnā atzīmēts 40 gr. C.

Savienotajās valstīs karstums vislielāko postu nodarījis dienvidu štatos. Ņujorkā termometrs ēnā sakāpis līdz 35 gr. C. 170 cilvēku miruši no saules dūrieniem. Austrumeiropā turpretim jau vairākas nedēļas no vietas līst. Polijā starp Krakovu un Zakopani plūdu dēļ pilnīgi pārtraukta satiksme. No vairākām sādžām evakuēti iedzīvotāji.

Padomju spiedze ASV tieslietu ministrijā

Vašingtona (S). - Spiegošanā par labu Pad. savienībai apsūdzētā Judite Kaplune atzīta par vainīgu un tai piespriests 40 mēnešu cietuma sods. Prāvas iztiesāšana ilga turpat 10 nedēļas un tajā bija daudz drāmatisku momentu.

Tiesas izmeklēšanā noskaidrojās, ka 28 gadus vecā ASV tieslietu ministrijas darbiniece sistēmatiski piesavinājusies slepenus dokumentus. Izsekojot Kaplunes gaitas, slepenpolicija bija konstatējusi, ka tā Ņujorkā vairākkārt sastapusies ar padomju delegācijas ierēdni Gubičevu. Kad marta sākumā abus apcietināja, Kaplunes somiņā atrada vairākus svarīgus dokumentus, to skaitā arī tādus, kas bija ar nolūku ielikti viņai pieietamās aktīs, lai noteikti piekertu spiedzi. Visu to noskaidroja jau prāvas pirm[…] nedēļās, pēc apsūdzības akta no[…] sišanas un prokurora liecinieku pratināšanas.

Tad veselas desmit dienas K[ap]lune mēģināja pierādīt savu nev[ai]nību. Pazīšanās un draudzību [ar] Gubičevu tā izskaidroja ar rom[an]tisku aizraušanos un asarām [acīs] apgalvoja, ka abu starpā past[āvē]jušas vienīgi privātas attiecī[bas]. Tiesas priekšsēdis, tad interesē[jās], kamdēļ viņas satikšanās ar Gu[bi]čevu notikušas tieši pēc tād[ām] konspirācijas metodēm, kādas [pa]rasti pielieto vienīgi politiski [no]vērnieki un ļaudis, kas slēpjās [no] policijas Kaplunei arī te bija [ga]tava atbilde: viņa baidījusies [no] detektīviem, kas varējuši tai se[kot] Krievijā palikušās Gubičeva sie[vas] uzdevumā! Par tieslietu ministri[jas] slepenajiem dokumentiem viņa [in]teresējusies tamdēļ, ka meklēj[usi] materiālus romānam, ko tā bija [no]domājusi sarakstīt. Viņa pat rād[ījusi] tiesai izdevēju, kas solījies šo [vēl] neuzrakstīto romānu nopirkt…

Prāvas pēdējās dienas bija v[ēl] bagātākas drāmatiskiem epizodi[em]. Vēlreiz nopratinājis Kapluni [par] tās attiecībām ar Gubičevu un [at]kal saņēmis apstiprinājumu, cik [ļoti] viņa mīlējusi šo padomju pilso[ni], kas bijis vienīgais viņai tuvais c[il]vēks, prokurors negaidot iesnied[za] tiesai pierādījumus, ka Kaplune p[a]vadījusi 7. janvāŗa nakti kādā B[al]timores viesnīcas numurā kopā [ar] kādu misteru Šapiro, kas to reģi[s]trējis kā savu sievu.

Kaplune uzlēca kājās un sk[aļi] protestēja: „Tie ir nekītri meli[!"] Arī viņas māte, kas visu prāv[as] gaitu pavadīja klausītāju solos, [sā]ka histēriski kliegt par meitas a[p]vainošanu. Tāpat protestēja aizst[āv]is, izpelnoties par tiesas apvaino[]šanu 100 dolaru lielu naudas sod[u]. Prokurora rīcībā tomēr bija t[ik] pārliecinoši pierādījumi, ka Kaplu[]nei beidzot bija jāatzīstas, ka viņ[a] ar Šapiro, arī tieslietu ministrij[as] ierēdni, pavadījusi kopā naktis n[e] tikai Baltimorā, bet arī citās vie[]tās. Ar to apsūdzības pārstāvi[m] bija izdevies pierādīt, ka Kaplun[es] pazīšanās ar Gubičevu izskaidroja[]ma arī citādi.

Tiesas uzstādīto jautājumu, vai Kaplune vainīga tai inkriminētā noziegumā, izsprieda divpadsmit zvērinātie, kuŗu skaitā bija arī seši nēģeri. Zvērinātie apspriedās 27 stundas un savā atzinumā konstatēja, ka Kaplune „piesavinājusies svarīgus un valsts aizsardzībai nozīmīgus slepenus dokumentus, lai tos apzināti nodotu kādas ārzemju valsts rīcībā izmantošanai pret ASV". Apsūdzētā, kurai kā maksimālo sodu varēja piespriest 13 gadus cietumā, atteicās iesniegt pārsūdzību, „jo to varētu iztulkot kā atzīšanos". Savā pēdējā vārdā viņa tikai rūgti žēlojās, ka tiesa neesot bijusi pietiekami korrekta. Priekšsēdis šo apgalvojumu noteikti atraidīja, bet sēdi slēdzot izteica pateicību zvērināto kollēģijai par nopietno iedziļināšanos prāvas problēmās. Aizstāvis Palmers, kas jau prāvas gaitā bija divi reizes nosodīts ar 100 dolariem par tiesas apvainošanu, turpretim saņēma brīdinājumu, ka viņu turpmāk vairs nepielaidīs federālās tiesas prāvās.

Kaplunei vēl priekšā otra prāva Ņujorkā kopā ar Gubičevu, kas sāksies 11. jūlijā. Ja viņa spēs iemaksāt 40.000 dol. drošības naudas, viņu līdz šīs prāvas iztiesāšanai vēl atstās uz brīvām kājām.

Staļins un politbiroja locekļi pie Dimitrova šķirsta

Bij. Bulgārijas ministru prezidentu apbedīs svētdien speciāli celtajā mauzolejā

Maskava (F). — Maskavas radio un pārējo satelītvalstu raidītāji sestdien paziņoja, ka sanatorijā Maskavas tuvumā 67 g. vecumā miris Bulgārijas ministru prezidents Georgijs Dimitrovs. Aprīlī viņš devās uz Maskavu, lai ārstētos no cukurslimības un aknu kaites. Nāves paziņojumu, kas dēvē Dimitrovu par lielāko starptautiskās strādnieku kustības vadītāju, parakstījusi padomju komūnistiskās partijas centrālkomiteja un ministru kabinets.

Jau sestdien Dimitrova līķi pārveda uz Maskavu un novietoja Vissavienības arodbiedrību namā. Pie šķirsta goda sardzē stāvēja Staļins un citi politbiroja locekļi. Svētdien Dimitrova līķi novietoja speciālā vilcienā, kas devās uz Sofiju. Visā Bulgārijā izsludinātas sēras. Sofijā no visām satelītvalstīm un komūnistu partijām pienāk līdzjūtības telegrammas. Savu līdzjūtību izteicis arī maršals Tito. Jugoslavu komūnistu partijas oficiozs Borba nekrologā, kas veltīts Dimitrovam, raksta, ka viņš „garīgi nekad nevievienojās kominformam un stāvēja Jugoslavijas pusē". Šis apgalvojums varbūt nav nemaz tik pārspīlēts, jo Dimitrovs kopā ar Tito savā laikā plānoja dibināt slavu Balkānu federāciju un tikai pēc Maskavas draudiem no šī nodoma atteicās.

Dimitrovu paredzēts apbedīt svētdien. Līdz tam laikam viņa šķirstu novietos parlamenta ēkā. Šīs nedēļas beigās paredzēta arī Bulgārijas parlamenta ārkārtēja sēde, kuŗā laikam minēs Dimitrova pēcnieku. Bij. ministru prezidentu apglabās īpašā mauzolejā, ko pašreiz steidzami būvē.

Dimitrovs dzimis 1882. g. 18. jūnijā. Jau 18 g. vecumā viņš kļuva spiestuvju arodbiedrības sekretārs. 1913. gadā kā sociāldemokratu pārstāvi viņu pirmoreiz ievēlēja bulgāru parlamentā. Pēc pirmā pasaules kaŗa Dimitrovs iestājās komūnistu partijā un kopš tā laika visus savus spēkus veltīja marksismam un ļeņinismam. Rietumeiropā Dimitrova vārds kļuva pazīstams 1933. gadā pēc ugunsgrēka reichstaga ēkā Berlīnē. Nacionālsociālisti vēlējās piedēvēt viņam dedzinātāja lomu. Jau prāvas laikā Padomju savienība piešķīra Dimitrovam savu pavalstniecību. Pēc sprieduma pasludināšanas, kas viņu attaisnoja, Dimitrovs devās uz Maskavu. 1935. gadā viņu iecēla par kominternes ģenerālsekretāru. Kad 1944. gadā Bulgārijā iesoļoja sarkanarmija, Sofijā ieradās arī Dimitrovs un gadu vēlāk kļuva par ministru prezidentu un tā sauc. tēvzemes frontes vadītāju.

Dimitrovs visu savu mūžu uzticīgi pildījis Maskavas direktīvas, kāpēc arī padomju un satelītvalstu prese viņu dēvē par vienu no lielākajiem strādnieku vadoņiem. Kā to liecināja pēdējās tīrīšanas Bulgārijā, Padomju savienības mērķiem viņš nevilcinājās ziedot arī savas tēvzemes intereses. Tikai vienreiz Dimitrovam misējās ar Balkānu federāciju. Bet arī tad viņš laikā attapās un savus grēkus nožēloja, tā kļūdams par Maskavas uzticīgo kalpu.

DRASTISKI RĪKOJUMI PRET STREIKOTĀJIEM AUSTRĀLIJĀ

Kanbera (E). — Austrāliešu kalnraču streiks vēl aizvien turpinās, neraugoties uz vairākām apspriedēm, kuŗās centās panākt izlīdzinājumu arodbiedrību prasību un valdības starpā. Ministru prezidents Čiflijs svētdien paskaidroja, ka viņš labāk atkāpsies nekā apmierinās streikotāju prasības. Valdība izdevusi rīkojumu, ar kuŗu apķīlāti visi arodbiedrību līdzekļi, lai ar tiem nevarētu pabalstīt kalnračus. Streiks skāris gandrīz visas Austrālijas rūpniecības nozares. Šobrīd jau vairāk nekā 500.000 strādnieku ir bez darba.

Prasa atdot Polijai territoriju līdz Rīgai

Vācu laikraksts Echo der Woche sniedz (17. 6.) savā nodaļā „Politiskā nedēļas atbalss" sekojošu informāciju:

Poļu šovinisms arī trimdā zeļ un zied. Poļu „prezidents trimdā" Augusts Zaļeskis tikko papūlējies vēl pārspēt Staļina kursu attiecībā uz Oderas-Neises līniju un Baltijas telpu. Zaļeska vadībā Londonā tagad nodibinājies kāds jauns poļu parlamentārais iestādījums, kas saucas „poļu nacionālā padome". Par padomes priekšsēdi ievēlēts kādreizējais Polijas vēstnieks Sav. valstīs Titus Filipovičs. Padomes biedri nāk no nacionāldemokratu, sociālistu un kristīgo demokratu partijas. Dibināšanas sapulces viesu vidū bija arī trimdas valdības pārstāvis sociālists Tomaševskis, kas deklarēja, ka tiks turpināta cīņa par „brīvas, demokratiskas un neatkarīgas Polijas atjaunošanu starp Oderas-Neises līniju rietumos un Rīgu austrumos". Līdz ar to kļūst skaidrs — piezīmē vācu laikraksts — ka poļu bēgļu vadītājas personas prasības par saviem priekšgājējiem. Bet šķiet, ka viņu centieni pastiprinās jau tā kā tā valdošo neuzticību pret poļiem, pie tam nevien Vācijā. Latvieši un lietuvieši droši vien nebūs ar mieru, ka viņu zemi bez kādas gudrošanas deklarē kā piederīgu pie „neatkarīgās Polijas".

Tikai cietumā „atguvis prātu"

Belgrade (F). — Apmēram pirms gada jugoslavu slepenā policija apcietināja un ievietoja cietumā oficiālās ziņu aģentūras Tanjug galveno direktoru Baljunu, ko apvainoja kominforma atbalstīšanā. Komūnistu partijas oficiozs Borba tagad publicējis Baljuna atklātu vēstuli, kuŗā viņš sirsnīgi nožēlo savus agrākos grēkus. „Cietumā es esmu nācis pie slēdziena, ka toreiz rīkojos nepareizi, aizraudamies no Padomju savienības komūnistu partijas varenības," raksta Baljuns. Cietumā viņam esot bijis „pietiekami daudz izdevības" iepazīties ar kominforma nekrietnajām metodēm un tagad tikai tas redzot, cik ļoti toreiz maldījies.